

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ НАСЕЉА
БАЧКИ ЈАРАК НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ“ НОВИ САД

Е -2754/1

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА

Тања Топо

Тања Топо, маг.инж.зашт.жив.сред.

В.Д. ДИРЕКТОРА

Предраг Кнежевић

Предраг Кнежевић, дипл.правник

ТЕМЕРИН, 2021. године

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА: Тања Топо, магистар инжењерства заштите животне средине.

СТРУЧНИ ТИМ:

- Свјетлана Реко, дипл. инж. арх.
- Зоран Кордић, дипл. инж. саобр.
- Марија Зес, дипл. инж. саобр.-мастер
- Бранко Миловановић, дипл. инж. мелиор.
- Зорица Санадер, дипл. инж. елект.
- Милан Жижић, дипл. инж. маш.
- Наташа Медичић, дипл. инж. хорт.
- Тања Топо, магистар инжењерства заштите животне средине.
- Наташа Симичић, дипл. пр. планер – мастер
- Иван Тамаш, дипл. пр. планер – мастер
- Марина Митровић, мастер проф. геогр.
- Теодора Томин Рутар, дипл. прав.
- Радован Ристић, техничар
- Ђорђе Кљаић, техничар
- Драгана Митић, административни технички секретар
- Душко Ђоковић, копирант

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	2
1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПЛАНА	2
2. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ	2
3. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА	3
3.1. САДРЖАЈ ПЛАНА.....	3
3.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА	5
4. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПЛАНА	7
4.1. ПОЛОЖАЈ НАСЕЉА И ПРИРОДНИ УСЛОВИ	7
4.2. СТАНОВНИШТВО И ПРИВРЕДА	9
4.3. ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ НАСЕЉА СА ПРЕТЕЖНОМ НАМЕНОМ ПОВРШИНА, ОБЈЕКТИ И ПОВРШИНЕ ЗА ЈАВНЕ НАМЕНЕ	11
4.4. САОБРАЋАЈНА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА И ЗЕЛЕНИЛО	12
4.4.1. Саобраћајна инфраструктура	12
4.4.2. Водна и комунална инфраструктура	12
4.4.3. Електроенергетска инфраструктура.....	13
4.4.4. Термоенергетска инфраструктура.....	14
4.4.5. Електронска комуникациона инфраструктура.....	14
4.4.6. Јавно и друго зеленило.....	14
4.5. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА, ПРИРОДНА ДОБАРА И ПРИРОДНИ РЕСУРСИ	14
4.5.1. Непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту	14
4.5.2. Евидентирана и заштићена природна добра	16
4.5.3. Природни ресурси	16
5. ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	16
6. КАРАКТЕРИСТИКЕ И РАЗМАТРАНИ ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ	17
7. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА	20
II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА	21
1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	21
2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	21
3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА	23
III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	24
1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	24
2. ПРИКАЗ И ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА СА АСПЕКТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	25
2.1. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА	25
2.2. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПЛАНА	27
2.3. АНАЛИЗА КАРАКТЕРИСТИКА УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	32
3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА	33
3.1. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗА ИЗГРАДЊУ ОБЈЕКТА И ИЗВОЂЕЊЕ РАДОВА	33
3.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА	33
IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	40

1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА	40
2. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА	40
3. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	41
V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПЛАНА	42
1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА	42
2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	42
2.1. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА	43
2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ	43
2.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА.....	44
2.4. МОНИТОРИНГ БУКЕ.....	45
3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА.....	45
4. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА	48
VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	48
1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ	48
2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	49
VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА	50
VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	50
ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	52

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

1. Извештај о стратешкој процени утицаја Плана генералне регулације насеља Бачки Јарак на животну средину

Списак табела у текстуалном делу:

Табела 1. Преглед надлежних органа, посебних организација, имаоца јавних овлашћења и других институција који су доставили услове и податке	20
Табела 2. Индикатори стратешке процене утицаја Плана на животну средину	22
Табела 3. Веза између фаза израде Плана и Извештаја о стратешкој процени утицаја	23
Табела 4. Процена утицаја варијантних решења сектора Плана у односу на циљеве стратешке процене	26
Табела 5. Критеријуми за оцењивање величине утицаја	27
Табела 6. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја	27
Табела 7. Скала за процену вероватноће утицаја	28
Табела 8. Планска решења обухваћена проценом утицаја.....	28
Табела 9. Процена величине утицаја сектора Плана у односу на циљеве стратешке процене.....	31
Табела 10. Процена просторних размера планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја	31
Табела 11. Процена вероватноће утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја	31
Табела 12. Вредновање могућих кумулативних и синергетских утицаја области Плана са временском димензијом	32
Табела 13. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката	32

A) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, бр. 135/04 и 88/10) утврђена је обавеза да се стратешка процена утицаја на животну средину врши и за планове у области просторног и урбанистичког планирања. Законом су утврђени услови, начин и поступак вршења процене утицаја планова на животну средину, у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања плана.

Одлуку о изради извештаја о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана, по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих органа и организација.

Изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана генералне регулације насеља Бачки Јарак на животну средину, приступа се на основу Одлуке о изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана генералне регулације насеља Бачки Јарак на животну средину („Службени лист општине Темерин“, број 11/20), која је Саставни део Одлуке о изради Плана генералне регулације насеља Бачки Јарак („Службени лист општине Темерин“, број 2/20).

За обрађивача Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана генералне регулације насеља Бачки Јарак на животну средину (у даљем тексту: Извештај о стратешкој процени) одређен је ЈП „Завод за урбанизам Војводине“ Нови Сад.

Извештајем о стратешкој процени су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредновани и процењени могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана, и дат је предлог мера за смањење негативних утицаја на животну средину.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПЛАНА

Стратешка процена је процес којим се интегришу циљеви и принципи одрживог развоја у просторним плановима, с циљем избегавања, спречавања или ограничења негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Извештај о стратешкој процени утицаја структурално обрађује:

- (1) полазне основе стратешке процене (амбијентални оквир за обављање стратешке процене),
- (2) циљеве и индикаторе (аналитички и циљни оквир за анализу и дијагнозу стања, дефинисања проблема и проналажења решења),
- (3) стратешку процену утицаја (стратешка процена утицаја на животну средину у ужем смислу – дефинисање матричног оквира процене),
- (4) смернице за ниже хијерархијске нивое (утврђивање смерница, стратешког и хијерархијског оквира за обављање процене утицаја у току спровођења Плана),
- (5) програм праћења стања животне средине (мониторинг – оквир за праћење спровођења измена и допуна пласних решења, односно очекиваних ефеката, стварних утицаја и новог стања на планском подручју),
- (6) коришћену методологију и тешкоће у изради (концептуални и методолошки оквир коришћен у току израде стратешке процене, односно објективне тешкоће које су утицале на стратешку процену),
- (7) начин одлучивања (оквир у коме су доношене одлуке, односно учешће јавности у поступку стратешке процене),
- (8) закључна разматрања и напомене (синтезни оквир стратешке процене са визијом за спровођење и унапређења стратешке процене).

Разлози за вршење Стратешке процене су сагледавање, процена и утврђивање могућих значајних утицаја на животну средину које би на предметном простору могла узроковати планска решења, као и дефинисање мера које је потребно предузети како би се евентуални значајни утицаји на животну средину спречили, отклонили или смањили на минимум.

Стратешком проценом се оцењују односно утврђују потенцијални негативни утицаји на животну средину и дефинишу мере за спречавање или смањење штетних утицаја планских решења. Резултати стратешке процене утицаја доприносе евентуалном редефинисању фазних планских концепција и решења и одговарајућем доношењу одлука у планском процесу – оптималних са становишта заштите животне средине, применом мера заштите животне средине у току спровођења Плана.

За изналажење оптималних планских решења коришћена је релевантна информациона и студијска документација, добијени услови од надлежних органа и организација у чијој је надлежности њихово издавање, актуелна планска и друга документација, као и остали подаци и информације доступне за простор у обухвату Плана.

2. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ

Правни основ за израду Плана генералне регулације насеља Бачки Јарак представља Одлука о изради Плана генералне регулације насеља Бачки Јарак („Службени лист општине Темерин“, број 2/20). Саставни део Одлуке о изради Плана генералне регулације насеља Бачки Јарак је Одлука о изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана генералне регулације насеља Бачки Јарак на животну средину („Службени лист општине Темерин“, број 11/20).

Услови и смернице од значаја за израду Плана дати су планским документима вишег реда:

- Просторним планом општине Темерин („Службени лист општине Темерин“, број 21/14) и
- Просторним планом подручја посебне намене инфраструктурног коридора нафтовода од сабирно отпремне станице Турија север до рафинерије нафте Нови Сад, са елементима детаљне регулације („Службени лист АПВ“, број 14/15).

Просторним планом општине Темерин дате су смернице за израду урбанистичког плана за посматрано подручје.

Такође, Просторним планом општине Темерин су дате смернице у погледу заштите животне средине:

„Заштита животне средине је усмерена ка оптималном и рационалном коришћењу природних ресурса и унапређењу природних и створених вредности на предметном простору. У контексту заштите и очувања квалитета ваздуха предвиђено је успостављање система праћења и контроле квалитета ваздуха и идентификација загађивача на територији Општине, односно формирање локалног регистра извора загађивања. Укључењем Општине у спровођење директива Стратегије управљања отпадом и прихватањем савременог концепта одлагања отпада и сточних лешева, обезбеђује се заштита ваздуха од досадашњих негативних утицаја неуређених одлагалишта отпада и неадекватног третмана сточних лешева.

Обавезе локалне самоуправе у контексту заштите од буке су дефинисане Законом о заштити од буке у животној средини. У циљу заштите вода и водних ресурса, забрањује се упуштање било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама. За технолошке отпадне воде потребно је предвидети предtretман код сваког загађивача, као и пречишћавање на постројењу пре упуштања у реципијент, тако да упуштена вода задовољава IIb класу квалитета воде. Објекте за смештање, складиштење и чување опасних, отровних и лако запаљивих течности треба пројектовати према важећим правилницима који обрађују ове услове, а нарочиту пажњу треба посветити сигурној и трајној заштити подземних и површинских вода. Планом је предвиђено да се земљиште, као природни ресурс, заштити низом мера и активности, које ће допринети његовом очувању и унапређењу квалитета.“

У подручју обухвата Плана се не налазе заштићена нити предложена за заштиту природна добра. Просторни план општине Темерин даје следеће мере заштите биодиверзитета насеља:

- „Формирати систем јавног зеленила и повезати га са просторним целинама од значаја за очување биолошке разноврсности у обухвату Плана, повећати проценат зелених површина, броја и разноврсности постојећих категорија јавног зеленила и одржавати га у блиско природном стању;
- Учешће аутохтоних дрвенастих врста треба да буде минимално 20% и оптимално 50%, а примену четинарских врста (максимум 20%) ограничити само на интензивно одржаваним зеленим површинама са наглашеном естетском наменом;
- Избегавати примену инвазивних врста током уређења зелених површина и подизања заштитног зеленила.“

3. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА

3.1. САДРЖАЈ ПЛАНА

Садржина Плана дефинисана је Законом о планирању и изградњи („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 53/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон, 9/20 и 52/21) и Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 32/19).

Текстуални део Плана садржи:

Увод

Општи део

1. Правни и плански основ
2. Опис обухвата Плана
3. Опис постојећег стања

Плански део

I ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

1. Концепција уређења
2. Опис границе грађевинског подручја насеља са поделом на карактеристичне зоне и целине
3. Планирана намена површина и објеката и могућих компатибилних намена са билансом површина
  - Планирана намена површина и објеката у зони централних садржаја
  - Планирана намена површина и објеката у зони становања
  - Планирана намена површина и објеката у зони спорта, рекреације и зеленила
  - Планирана намена површина и објеката у зони привредних активности
  - Планирана намена површина и објеката у зони комуналних и инфраструктурних садржаја
  - Биланс површина
4. План регулације површина јавне намене са пописом парцела и план нивелације
5. Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене
  - Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката државне управе и локалне самоуправе
  - Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката из области васпитања и образовања
  - Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката из области здравствене заштите
  - Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката из области културе
  - Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката из области спорта, рекреације и зеленила
  - Урбанистички и други услови за уређење и изградњу комуналних површина и објеката
6. Коридори, капацитети и услови за уређење и изградњу инфраструктуре и зеленила са условима за прикључење
  - Саобраћајна инфраструктура
  - Водна и комунална инфраструктура
  - Електроенергетска инфраструктура
  - Термоенергетска инфраструктура
  - Електронска комуникациона (ек) инфраструктура
  - Услови за уређење зелених и слободних површина
7. Општа правила уређења простора
  - Услови и мере заштите непокретних културних и природних добра
  - Услови и мере енергетске ефикасности изградње
  - Услови и мере заштите животне средине и живота и здравља људи
  - Услови и мере заштите од елементарних непогода, акцидентних ситуација и ратних дејстава
  - Услови којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом
  - Степен комуналне опремљености грађевинског земљишта потребан за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе
  - Инжењерско геолошки услови за изградњу објеката
8. Начин спровођења Плана
  - Целине за које се План директно примењује
  - Локације за које је обавезна израда урбанистичког пројекта, односно урбанистичко архитектонског конкурса, пројекта парцелације/препарцелације

- Целине за које се обавезно доноси план детаљне регулације са смерницама и предвиђеним роковима за њихову израду и забраном градње објеката до доношења плана

II ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

1. Општа правила грађења
2. Правила грађења за зону централних садржаја
3. Правила грађења за зону становања
4. Правила грађења за зону спорта, рекреације и зеленила
5. Правила грађења за зону привредних активности
6. Правила грађења за зону комуналних и инфраструктурних садржаја

Примена Плана

Графички прилози Плана:

1. Постојећа намена површина и објеката у постојећем грађевинском подручју насеља (Р 1:5000)
2. Границе Плана и границе планираног грађевинског подручја насеља са планираном наменом земљишта у обухвату Плана (Р 1:10000)
3. Подела простора на карактеристичне зоне и целине (Р 1:5000)
4. Планирана претежна и детаљна намена површина (Р 1:5000)
5. Саобраћајна инфраструктура и нивелациони план (Р 1:5000)
6. Површине јавне и остале намене са планом генералне и детаљне регулације (Р 1:5000)
  - 6.1. Детаљ регулације дела улице Браће Југовић и дела улице Бранка Ћопића (Р 1:500)
  - 6.2. Детаљ регулације дела улице Железнички чвор (Р 1:1000)
7. План водне и комуналне инфраструктуре (Р 1:5000)
8. План енергетске и електронске комуникационе инфраструктуре (Р 1:5000)
9. Непокретна културна добра, природни ресурси, заштита животне средине и начин спровођења Плана (Р 1:5000)

3.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА

На основу валоризације постојећег стања подручја, планске документације, специфичности насеља, као и трендова демографског и привредног развоја, дефинисани су општи циљеви просторног развоја насеља Бачки Јарак.

Општи циљ је **демографски и привредни развој** насеља, уз побољшање квалитета живота његовог становништва и обезбеђивање рационалног коришћења земљишта и објеката, услова заштите и услова за планско уређење и изградњу у границама обухвата Плана. При изради Плана преиспитана су планска решења дата у важећем Плану генералне регулације насеља Бачки Јарак из 2007. године, у контексту нових развојних капацитета насеља и Општине, као и преиспитивање и дефинисање границе грађевинског подручја, површина јавне намене, услова уређења и правила грађења за планиране намене, услова за инфраструктурно опремање грађевинског земљишта утврђивањем траса, коридора и капацитета за саобраћајну и комуналну инфраструктуру.

Грађевинско подручје насеља је дефинисано Планом генералне регулације насеља Бачки Јарак из 2007. године. Овим Планом ће се граница грађевинског подручја насеља поново преиспитати и по потреби смањити/повећати. Израдом Плана преиспитаће се постојећа просторна организација насеља, а за постојеће незаузето грађевинско земљиште у обухвату Плана дефинисаће се претежна намена и услови за уређење и изградњу. При дефинисању будуће просторне организације насеља Бачки Јарак извршиће се зонирање. Поред основних зона: центар, становање и привредне делатности, у просторној структури насеља дефинисаће се и простор за јавне намене, тј. за јавне службе, јавне површине и потребне комуналне објекте и инфраструктуру. Бачки Јарак је насеље-локална заједница са развијеним централним функцијама и у складу са тим и у планском периоду неопходно је обезбедити услове за размештај и функционисање следећих јавних служби:

- из области локалне управе: месна заједница и месна канцеларија;
- из области социјалне заштите: збрињавање старих лица и дневни центар;
- из области образовања: предшколско образовање и основно образовање (I-IV и V-VIII разреда);
- из области здравствене заштите: амбуланта, здравствена станица, мобилна здравствена служба и апотека;
- из области културе: дом културе/мултифункционални објекат, музеј и као могућ насељски садржај – библиотека (ако постоји интерес и економска основа, било у оквиру јавног или приватног сектора власништва);
- из области физичке културе: отворени спортски терени, фискултурна сала и као могућ насељски садржај – купалиште/базени (ако постоји интерес и економска основа, било у оквиру јавног или приватног сектора власништва).

У свим објектима јавних служби треба обезбедити боље услове за рад, обезбедити комуналну опремљеност и подразумевану опрему за функционисање објеката, као и бољи конфор за све кориснике уз одржавање у складу са савременим захтевима и прописима.

У циљу обезбеђења основних принципа развоја Бачког Јарка, предвиђене следеће просторне интервенције – **циљеви саобраћајне инфраструктуре**:

- резервисање површина за нове инфраструктурне правце и објекте;
- стварање услова за имплементацију свих саобраћајних капацитета и њихова реконструкција и изградња;
- формирање новог система насељске и категорисане путне мреже општинског простора.

Очувати **водну делатност** као делатност од општег интереса, која обухвата уређење водотока и заштиту од штетног дејства вода, уређење и коришћење вода и заштиту вода од загађења. Планским докуменом омогућити да се остварује задатак водопривреде, односно интегрално управљање водним режимом помоћу сложених хидротехничких система, чиме се усклађују потребе становништва, пољопривреде и привреде. Уређење простора треба предвидети на начин којим се интереси водопривреде неће угрожавати, у смислу несметаног спровођења одбране од поплава, несметаног одржавања и функционисања целокупног водопривредног система, којим се ни на који начин неће реметити могућности и услови одржавања и функција водних објеката, а којима ће бити обезбеђен слободан протицајни профил водотока, слободан пролаз службеним возилима и механизацији у зони водних објеката и којима ће бити спречена промена постојећег режима воде.

Како би се омогућило сигурно и квалитетно напајање потрошача електричном енергијом циљ је дефинисати начин уређења и утврдити правила изградње **електроенергетске инфраструктуре**, као и обезбеђење и заштита електроенергетских објеката и коридора.

Циљ развоја **термоенергетске инфраструктуре** је дефинисање начина уређења и утврђивање правила за изградњу термоенергетске инфраструктуре како би се омогућило сигурно и квалитетно снабдевање потрошача природним гасом, обезбедила и заштитила термоенергетска инфраструктура и коридори.

Како би се омогућила примена и коришћење најсавременијих сервиса у области телекомуникација циљ је дефинисати начин уређења и утврдити правила изградње **електронске комуникационе инфраструктуре**, као и обезбеђење и заштита електронских комуникационих коридора и објеката.

Циљеви **озелењавања насеља** су повећање површина појединих категорија зеленила које ће бити у функцији заштите животне средине, очувања биодиверзитета и унапређење квалитета урбаног предела. Концепција озелењавања насеља ће бити усмерена на повећање, посебно зелених површина јавног коришћења (парковских, спортско-рекреативних и заштитног зеленила), реконструкцију постојећих зелених површина и њихово међусобно повезивање у систем зеленила преко линијског и заштитног.

Циљ израде Плана у домену **заштите животне средине** је интеграција принципа заштите животне средине у дефинисању планских решења, обезбеђујући при томе одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије, уз максимално могуће смањење свих активности које имају негативне ефекте на животну средину.

Стратешки циљ у области **заштите културних добара** је валоризација, утврђивање заштите културног добра и његове околине, као и добра под преходном заштитом и презентација културног наслеђа јавности (утврђивање начина чувања, одржавања, коришћења и доступности јавности), а све у складу са условима заштите.

4. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПЛАНА

4.1. ПОЛОЖАЈ НАСЕЉА И ПРИРОДНИ УСЛОВИ

Положај насеља

Грађевинско подручје насеља Бачки Јарак се налази јужно од грађевинског подручја насеља Темерин на који се својим северним делом наслања. Заузима северозападни положај у односу на своју катастарску општину, а јужни у односу на административну општину Темерин. Насеље пресеца државни пут IIа реда, бр.102, Нови Сад-Бечеј и даље према Сенти и Кањижи. Западним делом насеља пружа се локална пруга бр. 306 Римски Шанчеви – Жабаљ.

Геолошке карактеристике

На тлу темеринске општине седиментне стене достижу дебљину преко 2000 m. Иначе, дубина стена пренеогене старости или дебљина неогених седимената у Војводини варира од 0 до 4000 m, а у Бачкој само до 2000 m. Управо део територије југоисточне Бачке, на којој се налази општина Темерин, има највећу дебљину седиментних стена у Бачкој.

На основу истражне бушотине у центру Темерина, која пресеца пет седимената, може се посматрати распоред и дебљина стена на територији темеринске општине. Најмлађи квартарни седименти, до дубине око 800 m, представљени су хумусом, лесом, песковитим и шљунковитим глинама разних боја. Дебљина леса и лесоликог материјала, у овом делу Бачке, креће се од 2 до 4 m. Овај лес је наталожен одједном, на мочварном терену, збијенији је, има већу чврстину и мању моћ цепања. Палудински седименти могу се сматрати носиоцима подземних вода. Ова бушотина није стигла до пренеогене подлоге састављене од еруптивних и метаморфних стена. Будућа истраживања, ради проналажења термоминералне воде, треба усмерити на плиће слојеве с обзиром на познати геолошки састав земљишта у овом крају.

Рељеф

Целокупна површина атара Бачког Јарка налази се на јужној бачкој лесној тераси. Надморске висине терена се крећу од 78,5 m до 83,0 m. Потпуно раван терен нарушавају предолице које се углавном налазе исочно од насеља. Једино веће удубљење је долина каналисаног водотока Бели канал, који из југоисточног дела атара води западно од насеља и улива се у темеринском атару у канал Јегричка.

Педолошке карактеристике подручја

Насеље Бачки Јарак формирано је на три педолошке форме:

- чернозем карбонатни на лесној тераси,
- чернозем са зрнцима оглејавања у лесу и
- солончак.

Черноземи представљају најквалитетнија пољопривредна земљишта која имају добре физичке, хемијске, водно-ваздушне и морфолошке карактеристике.

Чернозем карбонатни на лесној тераси налази се на северозападу насеља и карактерише га нижи ниво подземних вода, док чернозем са знацима оглејавања у лесу заузима највећи део територије насеља. До оглејавања је дошло под утицајем подземних вода на матични супстрат на коме је оформљен. Ова земљишта су погодна за формирање вртова и башти јер спадају у ред најпродуктивнијих пољопривредних земљишта.

Солончак се пружа у уској зони од северозапада ка централном делу насеља. Ова педолошка форма спада у групу хидроморфних творевина, насталих услед узлазног и силазног кретања соли као последица флукуације нивоа подземних вода. Ово земљиште је тежег механичког састава и није погодно за формирање вртова и башти.

Хидролошке и хидрогеолошке карактеристике подручја

Насеље Бачки Јарак, као и цела општина Темерин, се налази на југу бачке лесне терасе која је настала засипањем долинске равни лесним и флувијалним материјалом. У таквом терену, своје корито је усекла речница Јегричка, настала повезивањем старих дунавских меандара у један ток. Јегричка је данас каналисани водоток чија улога је у прихватању и одвођењу вода из средишњих делова јужне Бачке у оквиру хидросистема Дунав – Тиса – Дунав. Радни ниво воде у каналу је на коти 76,20 mANV. При овако оформљеном диригованом режиму потпуно се спроводи контрола одвођења сувишних вода, уз истовремену могућност примењивања наводњавања.

Други водоток је Бели канал или Бела бара, која почиње јужно од Бачког Јарка, тече ка северу у благом луку западно од Темерина и улива се у Јегричку. Од Темерина до ушћа ток је каналисан.

Прихват сувишних атмосферских вода на подручју Бачког Јарка спроводи се преко мелиоративних канала из каналског система Ј (канал Ј-334).

Подземне воде се јављају као фреатске и артешке. Фреатске воде се налазе у водопрпусним слојевима земљишта на малој дубини. Прихрањивање ових слојева се врши преко површинских токова као и аутохтоних падавина. Горњи ниво фреатске издани се слободно креће, у зависности од притицања воде и испаравања тла. Осматрања нивоа подземних вода у Општини врши се преко мреже осматрачких бунара, а карактеристични нивои јављају се у два периода. Први период представља нивое подземних вода у периоду од априла до септембра, који показују да су нивои у атару Бачког Јарка на дубинама од 150 до 300 cm. Други период представља нивое у периоду од октобра до марта, који карактеришу дубине од 200 до 250 cm. Перавац кретања ових вода је у правцу тока Јегричке и то ка североистоку, истоку и југоистоку.

Артешке воде, које се користе за експлоатацију, се јављају на већим дубинама, од 100 па до чак 300 m. Међутим, издашност ових слојева је мања и креће се од 5 l/s, а у оптималним условима до 10 l/s.

Сеизмичке карактеристике подручја

На основу карте сеизмичког хазарда за повратни период од 475 година, утврђено је да је у насељу Бачки Јарак могућ *земљотрес* јачине VII-VIII степен сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98). У односу на структуру тј. тип објекта, дефинисане су класе повредивости односно очекиване деформације и оштећења на објектима. Тако би се у смислу интензитета и очекиваних последица на посматраном подручју, за VII степен сеизмичког интензитета манифестовао „силан земљотрес“, а за VIII степен „штетан земљотрес“.

Климатске карактеристике подручја

Темеринска општина се налази готово у средини северног умереног топлотног појаса.

Температура ваздуха је један од најважнијих климатских елемената. Према средњим месечним температурама ваздуха јули је најтоплији месец у години. Најниже средње месечне температуре ваздуха јављају се у јануару. Разлике између апсолутних максималних и апсолутних минималних температура су велике, што указује на континенталне особине посматраног предела.

Ветрови у Бачком Јарку се јављају идентични као на метеоролошкој станици Римски Шанчеви у Новом Саду, због мале удаљености и отворености терена. То су ветрови из свих праваца, карактеристични за читаву Панонску низију. Преовлађују ветрови из југоисточног, северозападног и западног правца.

Доминантни, југоисточни ветар-кошава најчешће се јавља од децембра до марта и то је истовремено и најјачи ветар. Северозападни ветар доминира од јуна до септембра и у летњем периоду доноси влажне ваздушне масе. Мирно време без ветра јавља се најчешће од јуна до септембра.

Влажност ваздуха: Релативна влажност је засићеност ваздуха воденом паром. На овом простору релативна влажност варира од 70 до 80%. Релативна влажност опада током године са порастом температуре.

Облачност и осунчавање: Највећу облачност има фебруар, а најмању август. Инсолација или осунчавање директно зависи од облачности. Најсунчанији је јули, а најкраће просечно осунчавање је у децембру.

Падавине: Ово подручје се одликује средњом количином падавина. Анализом средњих месечних вредности види се да је током године највише падавина у јуну, а главни минимум у септембру. Највећи просечан број дана са падавинама има децембар, а најмање октобар. Град се јавља у просеку два дана годишње и то од маја до августа. Невреме са грмљавином јавља се у просеку тридесет дана годишње, најчешће у летњим месецима. Највећи број дана са снежним покривачем имају: јануар, фебруар и децембар.

Минералне сировине

Према евиденцији Покрајинског секретаријата за енергетику, грађевинарство и саобраћај, за подручје обухвата Плана нису извршена примењена инжењерско-геотехничка истраживања.

У обухвату Плана налазе се оверене билансне резерве подземних вода на локалитету изворишта ДТД Рибарство у Бачком Јарку и изворишта Бачки Јарак и Ливадице.

Са аспекта експлоатације енергетских извора (нафте, природног гаса и термоминералних вода), општина Темерин (као део ширег подручја јужне Бачке) спада у *одобрени истражни простор* бр. 6178 на основу Решења Покрајинског секретаријата за енергетику, грађевинарство и саобраћај, на коме су планиране истражне бушотине.

4.2. СТАНОВНИШТВО И ПРИВРЕДА

Становништво

Анализа демографског развоја становништва насеља Бачки Јарак извршена је на основу података пописа становништва у периоду 1948-2011. године. Посматрајући период од 1971. године насеље карактерише стални пораст броја становника, осим периода између последња два Пописа становништва, када је забележено опадање. Општину Темерин у целости одликује стални пораст боја становника. Бачки Јарак као и општину Темерин у целости одликује позитивна демографска слика. Веома повољан географски положај и близина града Новог Сада имају позитиван утицај и у великој мери доприносе одржавању као и порасту броја становника. Може се оценити да је општа демографска ситуација у Општини и у самом насељу Бачки Јарак повољна.

Према резултатима пописа становништва 2011. године, у насељу Бачки Јарак живи 5687 становника, или 20,1% од укупног становништва на територији Општине.

Анализа кретања укупног броја становника насеља Бачки Јарак, за период од 1948-2011. године, указала је на пораст укупног броја становника, по просечној годишњој стопи од -1,39%. Укупна популација расте до 2002. године, а затим је присутно опадање укупног броја становника до 2011. године. Према резултатима пописа становништва 2011. године, у насељу Бачки Јарак укупан број становника смањено се у односу на 2002. годину за 6%.

Посебно су анализирани и остале старосне структуре. Старосна група од 0-19 година чини 20,6% укупног становништва Старије средовечно и старо становништво чини 52,2% укупне популације у насељу Бачки Јарак. Основне структуре становништва су такве да неће негативно утицати на демографску ситуацију у наредном периоду.

У кретању укупног броја домаћинстава приметан је стални раст до 2002. године када је у насељу било 1967 домаћинстава, да би уследио мањи пад и након пописа 2011. године забележено је да у насељу Бачки Јарак постоји 1840 домаћинстава. Просечна величина домаћинства по Попису из 2011. године износи 3,09 чланова по домаћинству.

На основу извршене анализе може се оценити да је општа демографска ситуација насеља Бачки Јарак повољна. Старосна структура становништва је повољна и обезбеђује квалификовану радну снагу, као значајан елемент будућег привредног развоја општинског центра. Потребно је одговарајућим мерама демографске и социјалне политике подстицати и у будућем периоду одржавати повољну демографску слику насеља Бачки Јарак као и општине Темерин у целисти.

Привреда

Као основа за анализу досадашњег привредног развоја насеља Бачки Јарак коришћени су подаци Републичког завода за статистику и подаци Агенције за привредне регистре.

Према степену развијености јединица локалних самоуправа¹ општина Темерин припада другој групи чији је степен развијености у распону 80% до 100% републичког просека, а пољопривреда и индустрија су основне привредне гране.

Један од најзначајнијих развојних могућности насеља Бачки Јарак је квалификована радна снага, односно људски потенцијал, затим близина Новог Сада као великог потрошачког центра, повољни природни услови за развој ратарства и сточарства као и постојећи капацитети у области примарног и секундарног сектора.

Анализа просторног распореда индустријских капацитета општине Темерин показала је, поред концентрације у општинском центру и делимичну концентрацију индустријских капацитета у насељу Бачки Јарак.

У насељу су формиране три радне зоне (северна, источна и јужна), које поред постојећих капацитета пружају могућност лоцирања нових радних и пратећих садржаја. Радне зоне у оквиру грађевинског подручја насеља заузимају око 26 ha површине насеља.

У Бачком Јарку, у оквиру индустрије заступљена је металопрерађивачка индустрија, прехранбена индустрија, метална галантерија, хемијска индустрија, производња грађевинских арматура и друго.

Мала привреда је релативно добро развијена, а од занатских услуга најзаступљеније су услуге у служби човека.

¹ Уредба о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину („Службени гласник РС”, број 104/14).

У грађевинском подручју насеља површине за индустрију и производњу представљају постојеће и планиране садржаје. Као постојећи садржај су регистровани комплекси у блоку бр.: 6., 26., 29. и делу блока 12, 21 и 39. Површине за комерцијалне делатности се налазе у југозападном делу насеља. У делу блока бр. 40, у близини трасе планиране обилазнице око насељеног места Бачки Јарак, као постојећи садржај регистрован је комплекс бензинске пумпе, ресторана и комплекса објекта трговине на велико. У оквиру дела блока 14 се такође налази површина намењена за комерцијалне делатности.

4.3. ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ НАСЕЉА СА ПРЕТЕЖНОМ НАМЕНОМ ПОВРШИНА, ОБЈЕКТИ И ПОВРШИНЕ ЗА ЈАВНЕ НАМЕНЕ

Грађевинско подручје насеља са претежном наменом површина

На просторни изглед насеља утицали су природни и створени фактори. Насеље има карактеристике типичног војвођанског насеља, плански грађеног, са ортогоналном шемом улица, ободом насеља прилагођених хидрографији терена, у мери у којој су то дозволили локални геоморфолошки услови. Централно језгро је најстарији део насеља, формирано још у 18. веку. У правилној ортогоналној схеми улица главну позицију има Новосадска улица и две паралелне улице, на југоистоку Иве Лоле Рибара и на северозападу Здравка Челара, док их на правилном растојању пресеца/повезује данашња улица Младена Стојановића. Ортогонална схема је испоштована и приликом ширења насеља у другој половини 19. века, док је код новијих делова насеља приметно одступање и уклапање у постојеће комуникације по ободу грађевинског подручја насеља. Са северне стране насеље Бачки Јарак је повезано Улицом новосадском са суседним Темерином, чинећи их готово јединственом целином.

За потребе уређења и грађења у грађевинском подручју насеља Бачки Јарак од 2007. год. примењивао се План генералне регулације насеља Бачки Јарак („Службени лист општине Темерин“, број 7/07), уз примену планова детаљне регулације донетих на основу њега.

У постојећем стању, у грађевинском подручју насеља Бачки Јарак су, према преовлађујућој намени, заступљене: зона централних садржаја; зона становања; зона привредних активности; зона спорта, рекреације и зеленила; зона комуналних и инфраструктурних садржаја и зона неизграђеног грађевинског земљишта. У зони централних садржаја су смештени објекти од значаја за насеље: месна заједница, јавне установе, пословне и услужне делатности и верски објекат. Највећи део насеља заузима становање и то становање породичног типа. Вишепородично становање је мало заступљено. Постојећа зона становања заузима ~132,36 ha (~40% од постојећег грађевинског подручја насеља). Пословни комплекси-услужне делатности су лоцирани у централном делу насеља, уз главну насељску саобраћајницу, Новосадску улицу, а производно-складишни комплекси у периферним деловима грађевинског подручја насеља (на северу, истоку и југу). Поред наведених намена, као површине за јавне потребе (јавне или остале намене), у насељу постоји и зона спорта, рекреације и зеленила, као и зона комуналних и инфраструктурних садржаја.

Објекти и површине за јавне намене

Заступљеност јавних служби у насељу Бачки Јарак је задовољавајућа, односно у складу је са величином насеља и улогом у мрежи насеља.

Од садржаја јавне намене у насељу Бачки Јарак налазе се: централни садржаји јавне намене; спортско - рекреативни садржаји и озелењене јавне површине; комунални и инфраструктурни садржаји.

Од централних садржаја јавне намене заступљени су: месна заједница и месна канцеларија, предшколска установа, основна школа са спортском халом, амбуланта, апотека, Спомен етно парк назван „Брвнара“, пошта. У зони спорта, рекреације и зеленила у насељу постоји фудбалски терен и отворени спортски терени. У центру насеља постоји мала парковска површина.

Постојећи комунални и инфраструктурни садржаји у насељу су: гробље, железничко подручје, улични коридори и колско-пешачки пролази, каналско земљиште и комплекс за мерно регулациону станицу (МРС).

4.4. САОБРАЋАЈНА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА И ЗЕЛЕНИЛО

4.4.1. Саобраћајна инфраструктура

Насеље Бачки Јарак се налази јужно од општинског центра Темерина. Кроз насеље пролази траса **државног пута IIа реда бр.102**, Кањижа–Сента-Ада-Бечеј-Темерин-веза са државним путем 100. ДП IIа реда бр.102 има основну функцију међунасељског и међуопштинског повезивања (Нови Сад – Темерин – Бечеј). Представља везу насеља са окружењем, односно са Темерином и државним путем IIа реда бр.112, као и са државним путем Ia реда бр.1 и даље са регионалним центром Новим Садом. ДП IIа реда бр.102 се пружа правцем север – југ половине насеље на два дела. Као главни путни правац сакупља све насељске саобраћајне токове.

У оквиру подручја општине Темерин планира се успостављање новог коридора **обилазнице државног пута IIа бр.102** ван урбаног простора насеља Темерин и Бачки Јарак. Овим саобраћајним правцем би се изместио транзитни саобраћај из насеља и обезбедио висок ниво саобраћајне услуге и висок ниво безбедности.

Просторним планом општине Темерин планирана је изградња следећих **општинских путева**:

- ОП бр. 1 (Л-1), Бачки Јарак – ДП Ib реда бр. 12 – Каћ;
- ОП бр. 2 (Л-2), Бачки Јарак – граница општине – Ченеј.

Изградњом ових општинских путева остварује се неопходна међунасељска и међуопштинска повезаност насеља Бачки Јарак.

Улична мрежа насеља је ортогонална, са правцем пружања улица у смеру југозапад – североисток и југоисток – северозапад. Разгранатост уличне мреже је задовољавајућа. Ширина регулације уличних коридора у насељу је одговарајућа, са коловозом различите ширине и степеном опремљености.

Геоморфологија и конфигурација терена унутар насеља погодује за све врсте **немоторног саобраћаја**. Пешачки токови се одвијају у оквиру пешачких стаза које углавном задовољавају ниво комфора кретања пешака и заступљени су у свим уличним коридорима. Бициклички токови се углавном одвијају у оквиру коловозних површина, односно интегрисани су са моторним саобраћајем, што директно утиче на безбедносни ниво бициклиста. Унутар регулације Новосадске улице делом постоји изведена бицикличка стаза лоцирана уз леву ивицу коловоза.

Железнички саобраћај је присутан у насељу и одвија се преко железничких капацитета:

- локална пруга Римски Шанчеви – Жабаљ бр. 306;
- железничка станица Бачки Јарак.

Железничка пруга се пружа правцем североисток-југозапад. Железничка станица има два станична колосека.

4.4.2. Водна и комунална инфраструктура

Насеље Бачки Јарак се водом снабдева са два водозахвата. Локација старог водозахвата је поред државног пута IIа реда бр.102. На овој локацији налази се 7 бунара:

- на кат. парц. бр. 416/2 КО Бачки Јарак налази се активни бунар Б1 и два која нису у функцији;
- на кат. парц. бр. 418/16 КО Бачки Јарак налази се активни бунар Б3 и два која нису у функцији;

– на кат. парц. бр. 416/7 КО Бачки Јарак налази се активни бунар Б2 који није у функцији.

Други водозахват се налази на локацији „Ливадице“, где се налази један активни бунар Б4 у североисточном делу кат. парц. бр. 1415/1.

На самим локацијама водозахвата изграђене су хидрофорске станице путем којих се врши регулација рада бунара и притиска у мрежи у зависности од потрошње. Закључак је да већи број бунара није у функцији због старости и смањене издашности. На локацији „Старог водозахвата“ нема просторних могућности за изградњу нових бунара, а и на локацији „Ливадице“ постоје ограничене просторне могућности и као таква предствља прелазно решење. Тренутно решење водоснабдевања са више локација, са различитим и некомпатибилним претежним наменама у зонама водозахвата, као и без адекватне санитарне заштите изворишта, спада у високо ризична.

Дистрибутивна мрежа састоји се углавном од азбест-цементних цеви пречника $\varnothing$ 50 mm, $\varnothing$ 100 mm и мањим делом од $\varnothing$ 200 mm. Водоводна мрежа изведена је у свим постојећим насељским улицама, изузев у деловима блокова 16 и 18. Мали пречник цеви, уз слабу издашност бунара, има за последицу недовољну количину воде и слаб притисак код крајњих потрошача. Годишњи ниво утрошка воде 2018, износио је за домаћинстава: 242.230 m³ (94,46%), а за правна лица (установе и индустрију) 8.953 m³ (3,56%).

Што се канализационе инфраструктуре тиче, у општини Темерин је у току фаза изградња фекалне канализационе мреже. Прикупљене воде усмеравају се ка постројењу за пречишћавање отпаних вода (ППОВ), које је лоцирано у насељу Темерин, али је планирано као заједничко постројење за насеља Темерин, Бачки Јарак и Сириг. У насељу Бачки Јарак изведен је део канализационе мреже која представља део „јужног колектора“, који почиње од границе грађевинског подручја са Темерином, па до центра насеља Бачки Јарак, тј. у раскрсници Новосадске улице и улице Младена Стојановића. На деоници изведеног колектора изграђена је и црпна станица. Изведен је и део секундарне мреже у улицама које гравитирају траси колектора, чиме је омогућено прикључење објеката државне и локалне самоуправе, предшколске и школске установе, здравствене заштите, културе, и спортске хале, као и дела становништва у подручју. У осталим деловима насеља санитарне отпадне воде се евакуишу путем непрописно изведених септичких јама и упијајућих бунара, што има негативне последице по животну средину.

Атмосферске воде се из насеља одводе системом отворених канала. Канали су делимично запуштени и не обављају своју функцију у потпуности, те је неопходна њихова реконструкција.

Прихват сувишних атмосферских вода на подручју Бачког Јарка спроводи се преко мелиоративних канала (канални број 29 и 31) из система за одводњавање „Темерин“ (канал J-334).

4.4.3. Електроенергетска инфраструктура

Насеље Бачки Јарак се снабдева електричном енергијом из постојеће ТС „Темерин“ 110/20 kV, снаге 31,5 MVA, преко 20 kV извода „Колонија“. Резервно напајање обезбеђено је преко 20 kV извода „Бачки Јарак“ из ТС „Римски Шанчеви“.

На простору обухвата Плана постоји изграђена надземна средњенапонска мрежа 20 kV и нисконапонска мрежа. Надземна електроенергетска мрежа је грађена на типским стубовима мешовитог и нисконапонског вода и СКС.

Електроенергетска мрежа је изграђена у коридорима постојећих улица.

4.4.4. Термоенергетска инфраструктура

Снабдевање природним гасом насеља Бачки Јарак изведено је преко транспортног гасовода РГ 02-03, од ДГ 02-02 и РГ 04-15 до ГМРС „Темерин“ и дистрибутивног гасовода од ГМРС „Темерин“ до МРС „Бачки Јарак“.

Насеље Бачки Јарак снабдева се природним гасом преко регулационе гасне станице у самом насељу. Од ГМРС у Темерину гас се до регулационе гасне станице у Бачком Јарку доводи челичним гасоводом средњег притиска. У регулационој гасној станици врши се обарање притиска на 1 бар, а затим се уличним дистрибутивним гасоводом гас дистрибуира до крајњих потрошача.

Дистрибутивна гасна мрежа у насељу Бачки Јарак је ниског притиска од ПЕ цеви, а грађена је у току 1989/90 године, са мањим проширењима након тога. Дистрибутивна гасна мрежа није учртана у катастар подземних инсталација, нити постоји пројекат изведеног стања дистрибутивне гасне мреже.

Мрежа гасоводних полиетиленских цеви постоји у готово свим улицама, са обе или једне стране улице.

Снабдевање топлотном енергијом врши се из гасоводног система путем индивидуалних ложишта. Већина индустријских комплекса користи природни гас.

4.4.5. Електронска комуникациона инфраструктура

Електронска комуникациона инфраструктура обухвата спојне путеве фиксних и мобилних комуникација, комутационе центре фиксних и мобилних комуникација и приступне електронске комуникационе мреже.

Спојни путеви су реализовани преко дигиталног система преноса по оптичким кабловима који насеље повезују са главним комутационим чвором у Новом Саду.

У насељу је изграђена подземна приступна и надземна разводна електронска комуникациона мрежа.

За потребе система мреже мобилних комуникација изграђене су базне радио-станице постојећих мобилних оператера.

4.4.6. Јавно и друго зеленило

Јавне зелене површине су недовољно заступљене у насељу Бачки Јарак. Парковске површине не постоје, осим мање површине сквера у центру насеља, код амбуланте. Улично зеленило није заступљено у свим улицама а заштитно зеленило је присутно уз постојеће канале. Од комплекса јавних установа најуређеније зелене површине има предшколска установа. У оквиру постојећих спортско-рекреативних површина зелене површине су недовољно заступљене и недовољно уређене.

На осталим површинама најуређеније зелене површине има комплекс верског објекта. Зелене површине централних садржаја, становања и радних садржаја су различито заступљене и уређене.

4.5. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА, ПРИРОДНА ДОБАРА И ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

4.5.1. Непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту

Историјат и генеза насеља

Историјат простора обухваћеног Планом сведочи о дугом континуитету живота и трајања човека у овом делу Панонске равнице. У недостатку писаних извора о насељавању ових простора сведоче бројни културни артефакти на које се наилази током археолошких ископавања, али и приликом земљаних радова и обраде земљишта. Стратиграфија тла и

површински налази бележе насеобинске заједнице/културе почев од времена праисторије (касно бронзано доба, енеолит..). Документовани су и остаци насеља касне антике, средњег века. Каснији период, за који постоји извесна писана грађа сведочи о променама и властодржаца и састава становништва, које се насељавало и расељавало у таласима.

Бачки Јарак је 1787. године био пустара, али преокрет настаје насељавањем 80 евангелистичких породица од стране крунске управе. За историју Бачког Јарка важна је 1790. година када Круна продаје насеље и околно земљиште феудалцу грофу Сечењију, као и 1791. година када овај простор узима у закуп Simeon Melik Czenaky. Забележена су значајнија насељавања немачких колониста из покрајине Витемберг, који су првобитно били колонизирани у Руму, као и Мађара из Ердеља. Тада је Јарак бројао 700 становника. У циљу покретања и развоја пољопривредне производње гроф Сечењи је 1797. године уступио колонистима 1300 јутара земље. До дисконтинуитета у развоју Бачког Јарка долази у револуцији 1848. године, када је у пожару насеље изгорело до темеља, до те мере да се становништво морало иселити. Године 1860. Антал Фернбах, житарски трговац из Апатина, купио је поседе од грофа Сечењија (заједно са Темерином), од када почиње поновни успон и формирање насеља. Значајне су задње две деценије 19. века, а за индустријски развој Бачког Јарка посебно је важна последња година 19. века када је пуштена у саобраћај железничка пруга Нови Сад – Темерин - Бечеј. На почетку 20. века Јарак је имао 2173 становника, од чега су 2124 били немачке народности. Двадесети век су обележиле нове политичке и административне промене, почев од 1918. године када српска војска улази у Бачки Јарак, а цела територија улази у састав Краљевине СХС. Следи напуштање немачког становништва са овог простора, након завршетка Другог светског рата, а потом и колонизација српског живља из Босанске Крајине.

Бачки Јарак је неправилног облика, смештен дуж пута Нови Сад - Бечеј. У урбаној матрици јасно је видљиво најстарије централно језгро насеља формираног у 18. веку. У правилној ортогоналној схеми улица главну позицију има Новосадска улица, важна саобраћајница и две паралелне улице, на југоистоку Иве Лоле Рибара и на северозападу Здравка Челара, док их на правилном растојању пресеца/повезује данашња улица Младена Стојановића. Ортогонална схема је испоштована и приликом ширења насеља у другој половини 19. века, док је код новијих делова насеља приметно одступање и уклапање у постојеће комуникације по ободу грађевинске зоне. Насеље се највише проширило на југоисточној страни. Са северне стране насеље Бачки Јарак је повезано Улицом новосадском² са суседним Темерином, чинећи их готово јединственом целином.

Непокретна културна добра и евидентиране непокретности насеља Бачки Јарак

На основу утврђених градитељско-урбанистичких, архитектонских, историјских, културолошких и археолошких вредности сачуваног наслеђа Бачког Јарка, издвојена су следећа непокретна културна добра и непокретна добра, са циљем њихове правне заштите и заштите кроз урбано планирање:

- Споменик културе - непокретно културно добро - Спомен етно парк назван „Брвнара“ у Новосадској улици бр. 34, на катастарској парцели број 1415/2 КО Бачки Јарак;
- Евидентирана непокретност у поступку утврђивања за културно добро: Зграда Месне заједнице на катастарској парцели бр. 1/1, 2/2 и 4/2 КО Бачки Јарак, Улица Новосадска бр. 86;
- Непокретна добра која се налазе у процедури стављања под претходну заштиту: Куће стилске архитектуре у Улици Иве Лоле Рибара (парна страна улице бр. 78, 82, 84, 88, 90, 100, 102; непарна страна: 69, 73, 75, 79, 86 (к.п. бр. 899/2), 83, 87), које чине део између улице Младена Стојановића и Улице партизанске;
- Непокретна добра која се налазе у процедури стављања под претходну заштиту: Куће стилске архитектуре у Новосадској улици (парна страна улице: 62 и 64, 72 и 74, 76, 78; непарна страна улице: 55, 59, 65, 75, 77, 79, 81, 89а, 86 (к.п. бр. 451/3), 89, 91 и 93);

² Подаци преузети из документације Завода и књиге Б. Ристановић, И. Јокић, Општина Темерин – регионална географска студија, Нови Сад, 2006

- Непокретна добра која се налазе у процедури стављања под претходну заштиту: Куће стилске архитектуре у Улици Здравка Челара (бр. 35 и 39)
- Знаменита места - спомен обележја историјских догађаја.

Археологија

На простору обухваћеним Планом регистровано је до сада девет археолошких локалитета. Археолошки локалитети су евидентирани на основу документације Покрајинског завода за заштиту споменика културе и рекогносцирања терена. Због непрегледности терена, прекривеног савременом градњом, није могуће рекогносцирањем регистровати све археолошке локалитете, па уколико се ван зоне обележених 9 археолошких локалитета, приликом земљаних и грађевинских радова, открију до сада нерегистровани непокретни и покретни археолошки налази, инвеститор је у обавези (Закон о културним добрима, чланови бр. 109 и 110) да заустави радове и предузме мере заштите према посебним условима које ће издати Покрајински завод за заштиту споменика културе и омогући стручној служби да обави археолошка истраживања и документовање на откривеним непокретним и покретним културним добрима.

У насељу Бачки Јарак познати су следећи археолошки локалитети:

1. Археолошки локалитет из позног средњег века;
2. Археолошки локалитет из касноантичког и позносредњовековног периода;
3. Археолошки локалитет из позносредњовековног периода;
4. Археолошки локалитет из позног бронзаног доба;
5. Археолошки локалитет из бакарног доба, бронзаног доба, старијег и млађег гвозденог доба;
6. Археолошки локалитет из праисторијског, античког и средњовековног периода;
7. Археолошки локалитет из касноантичког периода;
8. Археолошки локалитет из касноантичког и позносредњовековног периода;
9. Мали римски шанац - пружа се дуж северне ивице насеља Бачки Јарак, а представља систем укопаних паралелних шанчева са насипом између њих, који се протеже дуж целе Бачке, од Апатина на западу до Бачког Градишта на истоку.

4.5.2. Евидентирана и заштићена природна добра

У Бачком Јарку нема заштићених подручја за која је спроведен или покренут поступак заштите, утврђених еколошких значајних подручја и еколошких коридора од међународног, регионалног и локалног значаја еколошке мреже Републике Србије. Овим Планом се не предвиђају посебне мере заштите у том смислу.

4.5.3. Природни ресурси

У обухвату Плана налазе се оверене билансне резерве подземних вода на локалитету изворишта ДТД Рибарство у Бачком Јарку и изворишта Бачки Јарак и Ливадице.

5. ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Просторним планом Републике Србије, као и Регионалним просторним планом АП Војводине, извршена је просторна диференцијација животне средине подручја АП Војводине (валоризација одређеног простора/подручја у односу на постојеће стање квалитета животне средине и тренд у наредном периоду) у четири категорије, у зависности од чега је потребно обезбедити таква решења и опредељења којима се спречава нарушавање и даља деградација, обезбеђује санација и ревитализација деградираних локација, као и умањују ефекти ограниченог развоја.

Цела општина Темерин је категорисана у **подручја угрожене животне средине** (локалитети са повременим прекорачењем граничних вредности, субурбане зоне насеља најугроженијих подручја из I категорије, сеоска и викенд насеља, туристичке зоне са

прекомерним оптерећењем простора, подручја експлоатације минералних сировина, државни путеви I и II реда, железничке пруге, велике фарме, зоне интензивне пољопривреде, аеродроми, речна пристаништа, водотоци III класе) са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.

За ова подручја треба спречити даљу деградацију и обезбедити побољшање постојећег стања, како би се умањила деградираност животне средине као ограничавајућег фактора развоја. Потребно је одредити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и простора са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине.

У насељима је потребно унапредити комуналну инфраструктуру, повећати квантум зелених површина, са правилном просторном дистрибуцијом и организацијом, повећати спортско-рекреативне садржаје, адекватно одлагати комунални отпад и др. На пољопривредном земљишту би требало вршити контролисану примену хемијских средстава заштите биљака и агро-мера. Истраживања и експлоатацију минералних сировина је могуће реализовати само уз примену адекватних мера заштите животне средине.

6. КАРАКТЕРИСТИКЕ И РАЗМАТРАНИ ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ

До података о постојећем стању квалитета животне средине дошло се на основу увида у постојећу планску и осталу документацију предметног подручја и на основу доступних података које је надлежни орган општине Темерин доставио за потребе израде овог Плана.

Квалитет животне средине на територији целе општине Темерин у одређеној мери је деградиран под утицајем како природних, тако и већим делом од антропогених фактора.

На подручју Бачког Јарка су евидентирани привредни субјекти који својим радом утичу на квалитет природних ресурса:

- „Уисо Нетија“ доо,
- „Челик“ Акционарско друштво за производњу и монтажу металне конструкције,
- „Браца Танкосић“ погон за изградњу ИЗОПАН стакла,
- ДТД „Рибарство“ Доо.

За евидентирана постројења нису специфициране производне делатности са подацима о отпадним материјама, отпадним водама, емисијама у ваздух, воду или земљиште и сл. тако да није могуће анализирати и утврдити њихов утицај на животну средину.

ЈКП „Темерин“ врши сакупљање отпада из насеља у општини Темерин (Темерин, Бачки Јарак и Сириг), који се одлаже на општинској депонији. Покривеност услугама сакупљања отпада је 100%. Сав прикупљени отпад се одлаже на главној депонији која није у обухвату Плана. Примарно се издваја само ПЕТ амбалажа.

Општина Темерин је Одлуком о мерама за заштиту од буке у животној средини („Службени лист општине Темерин“, бр. 9/2011) утврдила акустичне зоне на територији општине и мере забране и ограничења употребе извора буке, односно обављања делатности и других активности које проузрокују буку изнад прописаних граничних вредности.

На територији општине Темерин одређене су акустичке зоне и граничне вредности индикатора буке у тим зонама:

I зона – подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно-историјски локалитети, велики паркови – 50 dB(A) дању и увече, 40 dB(A) ноћу:

- зоне викенд насеља, социјалне потребе, здравство, верски објекти, јавно зеленило, парк, спортско-рекреативне површине, заштитно зеленило, пољопривредно и шумско земљиште, приобаље и водене површине;

II зона – туристичка подручја, кампови и школске зоне – 50 dB(A) дању и увече, 45 dB(A) ноћу:

- основне и средње школе, комплекс бање (са старим парком);

IV зона – пословно-стамбена подручја, трговачко-стамбена подручја и дечија игралишта – 60 dB(A) дању и увече, 50 dB(A) ноћу:

- пословно-стамбено подручје (зоне становања, стамбене зоне средње густине и стамбене зоне мање густине), спортско-рекреативне површине;

V зона – градски центар, занатска, трговачка, административно-управна зона са становима, зона дуж аутопутева, магистралних и градских саобраћајница – 65 dB(A) дању и увече, 55 dB(A):

- зоне централних садржаја, пијаце, вашариште,
- зоне становања дуж регионалних путева (регионални пут Р-120, у насељу Темерини Бачки Јарак, улица Новосадска, регионални пут Р-104 у насељу Темерин, улица Чаки Лајоша, регионални пут Р-104 у Сиригу, улица ЈНА) и магистралног пута М-22 у Сиригу, улица Новосадска, у ширини појаса 40 м у дубину од осе пута, са обе стране, укупне ширине појаса 80 м,
- ауто пут Е-75, у ширини појаса 40 м у дубину од осе пута, са обе стране, укупне ширине појаса 80 м,
- саобраћајне услуге и терминали – железничка подручја, аутобуске станице;

VI зона – индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без стамбених зграда – на граници ове зоне бука не сме прелазити граничну вредност у зони са којом се граничи.

Граничне вредности се односе на укупну буку која потиче од свих извора буке на посматраној локацији.

Током 2020. године вршено је мерење нивоа комуналне буке на 10 локација на територији општине Темерин, континуално током 24 сата са референтним временом од 15 минута. У Бачком Јарку мерење је вршено на локацији у улици Новосадска 82. Мерно место се налази на тераси стамбене куће на првом спрату у центру насеља Бачки Јарак. У приземљу куће се налази апотека. Кућа се налази у близини раскрснице Новосадске улице и улице Младена Стојановића. Саобраћај на раскрсници је регулисан семафором. Мерно место је удаљено од осе саобраћајнице Новосадске улице око 25 метара. На овом делу, Новосадска улица је двосмерна и има укупно 2 коловозне траке. Приметан је висок интензитет саобраћаја на овој саобраћајници јер представља део путног правца који повезује Нови Сад, Темерин и Бечеј. Приметан је пролазак путничких возила, возила јавног градског и међумесног превоза и теретних возила. Улица Младена Стојановића је двосмерна и има укупно две коловозне траке. У непосредној близини мерног места налази се основна школа „Славко Родић“. Анализом резултата мерења нивоа буке на овом мерном месту утврђено је да ниво буке опада тек у вечерњем, а посебно у ноћном периоду када се смањује интензитет саобраћаја на Новосадској улици.

У смислу одлагања комуналног отпада, општина Темерин је са Градом Нови Сад и општинама Бачка Паланка, Бачки Петровац, Беочин, Врбас, Жабал и Србобран потписала Споразум о регионалној сарадњи, приликом чега је дефинисан систем у оквиру којег ће регионална депонија бити у Новом Саду, са трансфер станицама у Бачкој Паланци и Врбасу. Израђени су Локални планови управљања отпадом за све општине овог региона. Првобитни Регионални план управљања отпадом усвојен је 2011. године. Као наставак стратешког приступа донет је нови Регионални план управљања отпадом за Град Нови Сад и општине Бачка Паланка, Бачки Петровац, Беочин, Жабал, Србобран, Темерин и Врбас за период 2019-2028. године („Службени лист Града Новог Сада“, број 29/20).

Подручје обухваћено Планом може бити угрожено од земљотреса, пожара, метеоролошких појава: атмосферско пражњење, ветрови, атмосферске падавине (киша, град, снег).

Према подацима Републичког сеизмолошког завода, на карти сеизмичког хазарда за повратни период од 475 година, у обухвату Плана је могућ *земљотрес* јачине VII-VIII степени сеизмичког интензитета према ЕМС-98. Земљотрес може довести до оштећења објеката или рушења објеката, кварова на исталацијама и тиме прекида енергетских инсталација. Код становништва ће изазвати панику и у одређеним случајевима мање повреде.

Настајање *пожара*, који могу попримити карактер елементарне непогоде, не може се искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите. Могућност настанка пожара је већа у производним објектима и складиштима робе и материјала са веома високим пожарним оптерећењем, као и на пољопривредним добрима, који је у већини случајева проузрокован људском непажњом.

Преовлађујући *ветрови* на овом простору дувају из југоисточног (кошава) и северозападног правца.

Посматрано подручје се одликује средњом количином *падавина*, углавном у летњем периоду године. Средња годишња сума падавина износи 647,3 mm. Невреме са грмљавином се јавља у просеку 30 дана годишње, најчешће у летњим месецима, као и појава града која није толико честа (2,6 дана годишње). Највећи број дана са снежним покривачем јавља се у зимском периоду године.

Обухваћено подручје није посебно угрожено од поплава површинским водама, јер у близини нема већих водених токова. Сувишне, условно чисте атмосферске воде са кровова објеката, усмерене су ка околном зеленилу и каналима. На територији општине Темерин највећу опасност представљају подземне воде.

За подручје општине Темерин израђена је Процена ризика од катастрофа и План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама.

Како током израде Просторног плана општине Темерин, тако су и током израде Плана генералне регулације насеља Бачки Јарак разматрана одређена питања и проблеми у контексту заштите животне средине и дефинисано је да је неопходно:

- задржати, сачувати и штитити природно вредне и очуване екосистеме, као и просторе код којих капацитет животне средине није битније нарушен;
- санирати и ревитализовати деградирани и угрожене екосистеме и санирати последице загађења;
- усвојити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и простора са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине.

Такође, поједина питања из области заштите животне средине нису била меродавна за разматрање и као таква оцењене су:

- климатске промене и промене озонског омотача, с обзиром на досадашњу и очекивану еманиацију CO₂ и других гасова са ефектом стаклене баште, или са утицајем на озонски омотач, простор у обухвату Просторног плана није посебно меродаван у потенцијално позитивном и негативном смислу, а са аспекта обавеза према међународним споразумима;
- нејонизујуће зрачење, с обзиром да утицај постојећих и планом предвиђених објеката који су извор таквог зрачења није идентификован као значајан на нивоу овог Просторног плана и стратешке процене. Процена утицаја таквих објеката вршиће се, на основу националних и локалних прописа, као и међународних искустава и стандарда, на нижим хијерахијским нивоима планирања и пројектовања;
- јонизујуће зрачење, с обзиром да планирана намена простора не представља опасност по животну средину и утицај на ниво постојећег природног зрачења.

7. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Због специфичности простора у обухвату Плана, непосредног и ширег окружења, као и постојећих садржаја и планираних намена, у поступку израде Плана обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Све консултације су биле релевантне за процес стратешке процене и израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења.

Након доношења Одлуке о изради Плана, приступило се изради Материјала за рани јавни увид. Рани јавни увид за План оглашен је од стране Носиоца израде Плана (општина Темерин) и одржан у периоду од 04. јануара до 18. јануара 2021. године. У току трајања раног јавног увида достављено је седам писаних примедби и предлога од правних или физичких лица. Обрађивачу Плана је достављен Извештај о обављеном раном јавном увиду Плана генералне регулације насеља Бачки Јарак (бр. 350-2/2020-04, од 19.01.2021. године), након чега је приступљено изради Нацрта Плана.

У наредној табели дат је списак надлежних органа, организација, институција и предузећа који су у поступку израде Плана и Извештаја о стратешкој процени доставили услове и податке.

Табела 1. Преглед надлежних органа, посебних организација, имаоца јавних овлашћења и других институција који су доставили услове и податке

Р. бр.	Органи, организације, имаоци јавних овлашћења и остале институције које су доставиле услове и податке
1.	ЈКП „Темерин“, Темерин
2.	ЈП „Путеви Србије“, Сектор за стратегију, пројектовање и развој, Београд
3.	„Инфраструктура железнице Србије“ ад, Сектор за инвестиције, развој и технологију, Београд
4.	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, Београд
5.	ЈВП „Воде Војводине“, Нови Сад
6.	ЕМС, АД „Електро mreжа Србије“ Београд
7.	ЈП „ГАС“ Темерин
8.	ЈП „СРБИЈАГАС“, Нови Сад
9.	„НИС“ а.д. Нови Сад
10.	Предузеће за телекомуникације „Телеком Србија“ АД Београд, Извршна јединица Нови Сад, Нови Сад
11.	„ВИП МОБИЛЕ“ Д.О.О. Нови Београд
12.	Покрајински завод за заштиту споменика културе, Петроварадин
13.	Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад
14.	Република Србија, Аутономна покрајина Војводина, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Нови Сад
15.	Република Србија, Аутономна покрајина Војводина, Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај, Нови Сад
16.	Република Србија, Аутономна покрајина Војводина, Покрајински секретаријат за здравство, Нови Сад
17.	Република Србија, Министарство заштите животне средине, Сектор за управљање животном средином, Одсек за заштиту од великог хемијског удеса, Нови Београд
18.	Република Србија, Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, Београд
19.	Република Србија, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Београд
20.	Република Србија, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Одељење за ванредне ситуације у Новом Саду
21.	Републички хидрометеоролошки завод, Београд
22.	Републички сеизмолошки завод, Београд
23.	Општина Темерин, Општинска Управа, Одељење за урбанизам, стамбено-комуналне послове и заштиту животне средине, Темерин

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Стратешка процена интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава планска решења ка онима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине.

Општи и посебни циљеви Извештаја о стратешкој процени утицаја дефинисани су на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, услова надлежних органа и институција, као и проблема и предлога у погледу заштите животне средине Плану.

1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Општи циљеви Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана генералне регулације насеља Бачки Јарак на животну средину односе се на: постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног економског развоја; обезбеђење просторних услова за реализацију концепта трајно одрживог (уравнотеженог) развоја у области животне средине, економске и друштвене сфере; обезбеђење адекватне превенције, мониторинга и контроле свих облика загађивања; заустављање даље деградације простора, угрожавања и уништавања природних ресурса и добара.

Посебни циљеви Стратешке процене, који се заснивају на вредновању и процени могућих утицаја на животну средину до којих може доћи имплементацијом Плана, су:

- А) Обезбеђивање стандарда грађења и комуналног опремања у складу са принципима заштите животне средине, уз адекватну земљишну политику;
- Б) Рационално коришћење природних ресурса и очување квалитета ваздуха, површинских и подземних вода и земљишта;
- В) Одрживо управљање отпадним материјама;
- Г) Примена адекватних мера заштите ваздуха, воде и земљишта од загађења током реализације и функционисања планираних садржаја;
- Д) Поштовање свих предвиђених мера заштите од акцидената;
- Ђ) Успостављање намене и коришћења простора са могућностима и ограничењима природних и створених вредности, као и са потребама социјалног и економског развоја подручја и локалне заједнице.

Приликом израде планова, већина циљева ослања се на планска документа вишег реда и услове које они диктирају (Просторни план општине Темерин), имајући у виду да се они дефинишу за конкретни разматрани простор, а односе се на специфичност, намену површина и др.

2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

У Извештају о стратешкој процени утицаја Просторног плана општине Темерин на животну средину наведено је да је на основу дефинисаних циљева извршен избор одговарајућих индикатора у изради стратешке процене. Сврха индикатора стања животне средине је оцењивање планских решења са становишта могућих негативних утицаја, као и утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати. Њихова примена односи се на усмеравање планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Индикатори представљају инструмент за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица, односно средство су

за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости. Представљају неопходне улазне податке за сваки вид планирања. Приказ индикатора је лимитиран начином прикупљања и обраде статистичких података. За индикаторе стања животне средине које није могуће квантитативно коментарисати услед недостатка података, могуће је квалитативно оценити кроз одређене утицаје или активности у простору, за које се очекује или процењује да могу имати значајне утицаје на животну средину.

Имајући у виду планска решења, односно планиране садржаје, природне вредности и постојеће стање животне средине, као и дефинисане циљеве стратешке процене утицаја, извршен је избор индикатора животне средине предметног простора, ослањајући се на индикаторе дефинисане Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник РС”, број 37/11).

Табела 2. Индикатори стратешке процене утицаја Плана на животну средину

ИНДИКАТОРИ
- Број дана са прекораченом ГВЕ за таложне материје, ЧАЂ, SO _x , NO _x , CO
- Фреквентност саобраћаја у угроженим зонама
- Процентуални удео примене обновљивих облика енергијеброј потрошача природног гаса
- Процент изграђене и реконструисане канализационе мреже
- Процент домаћинства прикључених на канализациону мрежу
- Постојећи и планирани ППОВ
- Стање и капацитет изворишта водоснабдевања
- Квалитет воде за пиће
- Радови на одржавању објекта заштите од поплавних вода, интегрални мониторинг
- Процент повећања површина под шумом
- Формиране површине заштитног зеленила
- Број локација за санацију и ревитализацију
- Процент повећања површина под заштитом
- Процент површина обрадивог пољопривредног земљишта
- Број постојећих и потенцијалних извора буке
- Број неуређених одлагалишта отпада
- Број санираних и рекултивисаних локација
- Локални план управљања отпадом
- Покривеност свих насеља општине организованим сакупљањем отпада
- Општински споразум о приступању регионалном систему управљања отпадом
- Спроведене превентивне мере, мере заштите и смањења штетних утицаја на животну средину
- Стање и статус културних добара, број посетилаца и доступност у оквиру туристичке понуде
- Успостављени системи контроле над свим облицима загађивања са плановима превентивних, санационих и осталих мера заштите животне средине
- Интегрални мониторинг ваздуха, воде, земљишта и буке
- Формиран локални регистар извора загађивања
- Број усвојених планова
- Број покренутих поступака процене утицаја на животну срединуброј мерних места, стање мреже мониторинга

Наведени индикатори утврђени су у контексту оцене ефеката планских, а не технолошких решења. Извештај о стратешкој процени је плански оријентисан документ који разматра планска решења као основ за реализацију циљева одрживог развоја и заштите животне средине.

Националном листом индикатора заштите животне средине дефинисани су индикатори за потребе успостављања, вођења, развијања, координисања и одржавања јединственог Информационог система заштите животне средине Републике Србије, који води Агенција за заштиту животне средине.

Имајући у виду да Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину нису дате јасне смернице за утврђивање посебних просторних индикатора, обрађивач Извештаја о стратешкој процени сматра да су претходно издвојени индикатори релевантни за дати простор као такви, нарочито с обзиром на то да ови индикатори јесу део јединственог националног Информационог система о животnoj средини.

3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА

Однос процеса планирања и процеса стратешке процене утицаја планских решења на животну средину уско је повезан и испреплетан. Стратешка процена делимично је интегрисана у планове и програме уколико се израђују у одвојеним фазама. Како би била потпуно интегрисана, процедура стратешке процене утицаја на животну средину треба да се преплиће са процедуром израде планског документа, што омогућава да се циљеви израде Плана и циљеви Извештаја о стратешкој процени усагласе у већој мери.

Табела 3. приказује принцип по којем се руководило при изради ова два елабората, односно приказана је веза између фаза израде Измена и допуна Плана и Стратешке процене.

Табела 3. Веза између фаза израде Плана и Извештаја о стратешкој процени утицаја

ИЗРАДА ПЛАНА		ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (СПУ)
Одлучивање о изради планског документа по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за стручну контролу, односно комисије за планове	Повезаност ових фаза – пре доношења Одлуке о изради измена и допуна планског документа прибавља се мишљење о предлогу одлуке да се (не)израђује СПУ	Одлучивање о изради СПУ према претходно прибављеном мишљењу надлежног органа и др. заинтересованих органа и организација
Доношење Одлуке о изради Плана	Повезаност ових фаза	Доношење Одлуке о изради Извештаја о СПУ
Израда Нацрта Плана	Повезаност ових фаза	СПУ планског документа на животну средину (анализа садржаја и основне документације, консултације са надлежним органима и организацијама...) – формулисање Извештаја о стратешкој процени
Стручна контрола Нацрта Плана	Повезаност ових фаза	Мишљење заинтересованих органа и организација
Јавни увид у Нацрт Плана	Повезаност ових фаза – у пракси се оба елабората истовремено излажу на јавни увид	Јавни увид у Извештај о СПУ
Доношење Плана	Орган надлежан за израду планског документа не може исти упутити у процедуру усвајања без Сагласности на Извештај о СПУ	Оцена и сагласност на Извештај од стране надлежног органа
Спровођење Плана	Повезаност ових фаза	Имплементација мера заштите и мониторинг према Извештају о СПУ

С обзиром да је са дефинисањем планских решења и формулисањем Плана, истовремено вршена стратешка процена дефинисаних решења и активности и формулисање Извештаја о стратешкој процени утицаја предметног Плана на животну средину, утврђено је да су циљеви ових документа су међусобно компатибилни и усаглашени.

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Планом је дефинисан обухват Плана и грађевинско подручје насеља Бачки Јарак и извршена је подела на урбанистичке целине и зоне према урбанистичким показатељима и другим карактеристикама. Такође, дефинисана је намена површина и могућих компатабилних намена, дефинисане су површине јавне намене. У погледу развоја и изградње инфраструктуре, дато је саобраћајно решење са регулационим линијама улица и осталих површина јавне намене и грађевинским линијама и дефинисане су трасе, коридори и капацитети мрежа јавне комуналне инфраструктуре. Планом су дефинисане мере и услови заштите и начин спровођења Плана, као и правила грађења по зонама у којима је предвиђена директна примена Плана.

Питања и проблеми везани за заштиту животне средине, разматрају се стратешком проценом у односу на:

- утицај досадашњих активности и планираних садржаја на природне вредности и природне ресурсе - воду, ваздух и земљиште;
- утицај планиране инфраструктуре на животну средину;
- мере и услове заштите животне средине са освртом на потенцијалне загађиваче;
- питања и проблеме одлагања комуналног отпада и др. врста отпада у планском периоду.

Такође, у процесу израде Плана и у поступку стратешке процене могућих утицаја планских решења на животну средину, потенцијала и ограничења у простору и животној средини, вредновани су следећи аспекти:

- природне карактеристике, постојеће стање и услови у простору;
- створене вредности, постојећа намена простора и досадашњи начин коришћења природних ресурса као и планирано уређење дефинисано планским решењима;
- стање комуналне опремљености и уређености подручја;
- стање и статус природних и културних добара;
- услови надлежних институција добијених у поступку израде Плана и Извештаја о стратешкој процени;
- циљеви планских докумената вишег хијерархијског нивоа и циљеви предметног планског документа.

У плански документ су интегрисане мере и услови заштите животне средине, ограничења и обавезе које се требају недвосмислено спроводити на простору у обухвату Плана јер је заштита животне средине један од приоритетних задатака савременог друштва. И поред тога, извесни су дуготрајни негативни утицаји у односу на циљеве стратешке процене утицаја.

Негативни утицаји су неминовна последица планираног развоја планског подручја. С друге стране, иако потенцијално значајног интензитета, већина идентификованих негативних утицаја је локалног карактера у погледу просторне дисперзије утицаја. Добра је околност што се адекватним планирањем, пројектовањем и применом најбољих доступних технологија (БАТ), значајан део тих утицаја може минимизирати или значајно ублажити, или компензовати позитивним утицајима у погледу заштите животне средине и одрживог развоја планског подручја.

Стратешки значајни позитивни утицаји који се могу очекивати применом мера заштите животне средине прописаних стратешком проценом и дефинисаних Планом, односе се на смањење емисије загађујућих материја у ваздух, унапређење квалитета земљишта и вода, као и на заштиту природних вредности које су под посебним притиском приликом имплементације планских решења.

Применом дефинисаних мера заштите природе очекују се већи позитивни утицаји на заштиту природних ресурса планског подручја и на заштиту биодиверзитета и геодиверзитета у мери у којој је то могуће.

Заштита биодиверзитета насељених места заснива се на стварању и одржавању јавних зелених површина. Формирање система зелених површина насеља веома доприноси повезивању природне средине са урбаним простором, а долази и до просторног разграничавања функција које могу негативно утицати једна на другу.

Велике поплочане и/или бетониране површине у грађевинском подручју, као и сами грађевински објекти доприносе ефекту неповољних климатских карактеристика околине (ниске вредности влажности ваздуха, присуство прашине, појачан топлотни ефекат и сл.). Заузимањем простора грађевинским објектима и поплочаним површинама, смањује се проценат постојећих зелених површина што за последицу има локално погоршање квалитета ваздуха и микроклиматских услова уопште. Додатним озелењавањем побољшава се квалитет ваздуха, снижавају температуре у летњем делу године због способности биљака да апсорбују и рефлектују сунчево зрачење, спречава се ерозија тла услед кише и ветра, односно брзим отицањем атмосферских падавина, смањује се бука и др. Под локалним климатским условима, лишћари имају значајан допринос у унапређењу квалитета ваздуха и побољшању климатских карактеристика урбаних површина.

Примењена концепција планских решења ослања се на максималну компензацију идентификованих стратешки значајних негативних ефеката позитивним утицајима применом мера заштите основних чинилаца животне средине; оптималне заштите природних вредности, предела и биодиверзитета; као и одрживог коришћења земљишта те спровођења рекултивације деградираних и девастираних простора. Наведено, уз подршку унапређеног система управљања животном средином и мониторингом треба да омогући контролу ефикасне и превентивне заштите животне средине и здравља становништва.

2. ПРИКАЗ И ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА СА АСПЕКТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Приоритетни циљ израде Стратешке процене је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање мера за минимизацију истих.

У циљу остварења приоритетног циља, потребно је сагледати активности и планска решења, као и мере за смањење њихових потенцијално негативних утицаја на животну средину.

2.1. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА

Најприхватљивије решење са аспекта заштите животне средине је оно којим се омогућава примена мера за спречавање негативних утицаја, рационално коришћење природних ресурса, спровођење контроле квалитета животне средине и поштовање еколошких начела и принципа одрживог развоја.

У поступку израде Плана нису разматрана варијантна решења. У Стратешкој процени утицаја на животну средину вршено је вредновање и коментар оних решења која су утврђена Планом а која су од значаја за заштиту животне средине и одрживи развој планског подручја.

Такође, Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину не прописује шта су то варијантна планска решења која подлежу стратешкој процени утицаја, те се у пракси разматрају следеће две варијанте:

- 1) **Варијантно решење 1** - уколико не дође до спровођења планских решења;
- 2) **Варијантно решење 2** - уколико се реализују планска решења (варијанта одрживог развоја).

Ограничавајући се у том контексту на позитивне и негативне ефекте који би се рефлектовали током имплементације или у случају да се не реализује предметни План, Стратешка процена се бави анализом варијанте да се План не реализује и варијанте реализације Плана и предвиђених решења у свим дефинисаним областима које су релевантне са аспекта заштите животне средине.

Циљеви стратешке процене:

- А) Обезбеђивање стандарда грађења и комуналног опремања у складу са принципима заштите животне средине, уз адекватну земљишну политику;
- Б) Рационално коришћење природних ресурса и очување квалитета ваздуха, површинских и подземних вода и земљишта;
- В) Одрживо управљање отпадним материјама;
- Г) Примена адекватних мера заштите ваздуха, воде и земљишта од загађења током реализације и функционисања планираних садржаја;
- Д) Поштовање свих предвиђених мера заштите од акцидената;
- Ђ) Успостављање намене и коришћења простора са могућностима и ограничењима природних и створених вредности, као и са потребама социјалног и економског развоја подручја и локалне заједнице.

Табела 4. Процена утицаја варијантних решења сектора Плана у односу на циљеве стратешке процене

Сектор Плана	Сценарио развоја	Циљеви процене					
		А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште) и заштита од буке)	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	0/-
Здравље становништва и привредне активности	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+
Унапређење водне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	0/-	-	0	-	0/-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	0/+	+	+	+
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	0/-	0/-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	0/-	+	+	+	+
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	0/-	-	0/-	0	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	0/+	+	+	+
Енергетски ефикасна градња	ВАРИЈАНТА 1	-	-	0	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	0/+	+	0/+	+
Модернизација електронске комуникационе инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	0	0/+	0	0	+
Заштита културног наслеђа	ВАРИЈАНТА 1	-	0	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	0	+	+	0/+	+
Заштита природних добара	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	0/+	+	0/+	+
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+

(+) - укупно позитиван утицај, (-) - укупно негативан утицај, (0) - неутралан утицај

Разлози за избор најповољнијег варијантног решења

На основу члана 15. Закона о стратешкој процени утицаја обавезно је поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења. Резимирајући позитивне и негативне ефекте варијанти у погледу планског документа, може се констатовати следеће:

- У варијанти да се **План не донесе** и да се развој настави по досадашњем тренду, могу се очекивати негативни ефекти са аспекта заштите животне средине, односно неадекватно и неодрживо коришћење предметног простора што би довело до даљег угрожавања природних ресурса, неадекватног управљања и неконтролисаног испуштања отпадних материја у медијуме животне средине;
- У варијанти да се **План имплементира** могу се очекивати бројни позитивни ефекти у сваком сектору, у погледу очувања и унапређења природних ресурса, привреде и туризма, као и приликом избора будућих корисника простора, поштујући ограничене капацитете животне средине планског подручја.

На основу изнетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног Плана односно примена планских одредница и решења (правила уређења и грађења, мера заштите животне средине и културних добара, спровођење планиране намене површина и тд.) повољнија у односу на варијанту да се План не донесе.

2.2. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПЛАНА

У претходној табели извршена је квалитативна процена позитивних и негативних утицаја појединих сектора Плана на животну средину у поређењу варијантних решења. У наставку стратешке процене утицаја извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја. Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај (приказано у наредним табелама). Утицаји, односно ефекти, планских решења, према величини промена се оцењују бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак плус за позитивне промене. Овај систем вредновања примењује се како на појединачне индикаторе утицаја, тако и на сродне категорије преко збирних индикатора.

Табела 5. Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	- 1	Мањи негативни утицај
Нема или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није
Позитиван	+ 1	Мањи позитивни утицај
Повољан	+ 2	Већи позитиван утицај
Врло повољан	+ 3	Јак позитиван утицај

Табела 6. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја

Размере утицаја	Ознака	Опис
Регионални	Р	Могућ утицај у оквиру простора регије
Локални	Л	Могућ утицај у некој зони или делу територије Плана

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде планског документа. Вероватноћа утицаја одређује се према скали приказаној у наредној табели.

Табела 7. Скала за процену вероватноће утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	И	Утицај извесан
Више од 50%	В	Утицај вероватан
Мање од 50%	М	Утицај могућ

Вероватноћа утицаја може дакле бити од потпуно извесне (100%) до ситуације у којој је утицај готово невероватан. Ова чињеница је посебно важна јер тако одређено планско решење које генерално има изразито јак нпр. негативан утицај, у конкретном случају може бити потпуно невероватно па се самим тим његов утицај не може окарактерисати као стратешки значајан.

На основу критеријума процене величине и просторних размера утицаја планских решења на циљеве стратешке процене врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене.

Приказана и анализирана планска решења подељена су по областима. У наредној анализи, су због поједностављености поступка вреднована планска решења груписана као област, а не свако појединачно.

Табела 8. Планска решења обухваћена проценом утицаја

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА	
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште) и заштита од буке	
	Дефинисање обавезе да се коришћење планираних садржаја одвија на такав начин да се максимално умање потенцијални негативни утицаји на природне вредности, ваздух, воду и земљиште, на становништво и свеукупне услове живота у непосредном окружењу.
	Успостављање континуиране контроле и систематско праћење квалитета параметара животне средине (ваздуха, воде, земљишта, буке и др.) од стране овлашћених организација.
	Уређење парковских површина у циљу остварења функција побољшања микроклимата и организације одмора становништва (најмање 70% површине парка треба да буде под зеленилом).
	На површинама заштитног зеленила није дозвољена изградња објеката. Дозвољено је озелењавање у складу са станишним условима. Заштитно зеленило припада еколошком подсистему а његова главна функција је смањење неповољних услова микросредине, ублажавање доминантних ветрова, смањење загађења ваздуха, неповољног дејства саобраћаја, везивање земљишта и заштита од пожара. Ове површине служе као средство за ограничење даље градње (уз инфраструктурне коридоре) или као резервна површина за касније планско ширење насељског садржаја (гробље).
	Уколико се искаже потреба да се у обухвату Плана постави објекат рециклажног дворишта за привремено сакупљање отпада, адекватан простор се налази у блоку 30 где је планирано заштитно зеленило, у оквиру ког је потребно извршити примерено озелењавање у функцији амбијенталног уређења и заштите простора, на начин да се омогући несметана функција објекта рециклажног дворишта. Услови за уређење ће се стећи по изради урбанистичког пројекта.
	Примена мера заштите ваздуха, воде и земљишта, као и заштита од буке и управљање отпадом дефинисаних Планом.
	Формирање заштитних коридора око инфраструктурних система ради заштите околине и становништва од потенцијалних негативних утицаја.
	Пројектовати и извести одговарајућу звучну заштиту, којом се обезбеђује да бука, која се емитује при прописаним условима коришћења и одржавања уређаја и опреме, не прелази прописане граничне вредности.
	Мониторинг буке према утврђеној обавези и потреби од стране надлежног органа у складу са Законом о заштити од буке у животној средини и важећим подзаконским актима.
Здравље становништва и привредне активности	
	У циљу очувања здравља и добре кондиције свих категорија становништва Бачког Јарка и стварања могућности за задовољавање потреба становништва у области спорта и рекреације, Планом се обезбеђују услови за уређење и изградњу отворених, уређених рекреативних и спортских терена и објеката (јавних и у осталим облицима својине) и јавних зелених површина. У ове површине нису урачунате површине намењене спортско-рекреативним активностима у комплексима предшколска установе и основне школе.

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА

Постојећи индустријски капацитети су лоцирани на ободу насеља (већи и мањи радни комплекси). У циљу даљег привредног развоја насеља уз постојеће капацитете, где су то просторне могућности дозвољавале, дефинисане су нове површине за индустрију и производњу (највећи део је планиран у јужном делу насеља, а део је планиран и у источном делу насеља, за реализацију нових, првенствено производних, складишних и пословних објеката и у комбинацијама).

Задржане су постојеће појединачне површине за комерцијалне делатности у насељу и у складу са Планом дозвољена је изградња објеката, али није дозвољено повећање површине комплекса и обима делатности. Промена делатности у постојећим комплексима дозвољена је у само у пословање, а у складу са условима датим овим Планом.

Осим у зони привредних активности и у склопу зоне становања дозвољена је изградња објеката за потребе организовања привредних делатности, као пратеће функције становању и то само оних делатности које су компатибилне примарној функцији зоне - становању. То су мањи производни, складишни и услужни капацитети, чија делатност нема негативан утицај на животну средину тј. не утичу на загађење земљишта, воде, ваздуха и не стварају буку и вибрације и који задовољавају услове изградње који су утврђени Планом (величина парцеле, индекс изграђености, приступ на јавни пут, компатибилност са околним садржајима, усклађеност са окружењем у амбијенталном смислу итд.).

Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва

Спровођење мера заштите природних ресурса дефинисаних Планом.

Управљање комуналним и осталим врстама отпада који настане на простору у обухвату Плана, у складу са Законом о управљању отпадом, локалним и регионалним планом управљања отпадом за регион, као и у складу са условима надлежне комуналне службе.

Развој инфраструктурних система

Унапређење водне инфраструктуре

Иако је цело насеље покривено водоводном мрежом, неопходна је реконструкција на појединим правцима како би се избегло стварање уских грла потрошње, као и изградња нове мреже тамо где она не постоји.

Нови дистрибутивни цевовод одговарајућег пречника од изворишта „Старо Ђурђево“ до радне зоне бр. 8 у Бачком Јарку.

Снабдевање индустрије водом: Воду за технолошки процес у индустријској производњи првенствено захватати из система речних токова, чији режим треба уредити интегралним и комплексним мерама, не угрожавајући екосистем и кориснике низводно од водозахвата. При развоју нових индустријских постојења применити најбоље доступне технике, које обезбеђују ефикасније коришћење воде у технолошким процесима и мање загађивање водотока, у складу са захтевима интегрисаног спречавања и контроле загађивања животне средине.

Одвођење отпадних и атмосферских вода: сва домаћинства и привредни субјекти повезани на канализациони систем при чему се отпадне воде третирају на заједничком постројењу за третман отпадних вода. Технолошке отпадне воде предвиђене да се сакупљају јавном канализацијом упуштаће се у јавну канализацију, уколико испуњавају услове сходно Акту испуштања отпадних вода у јавну канализацију донетог од стране органа локалне самоуправе, односно морају да испуне граничне вредности емисије за одеђене групе или категорије загађујућих материја, пре испуштања у јавну канализацију. Пре упуштања отпадних вода у реципијент предвиђа се њихово пречишћавање на централном постројењу за пречишћавање отпадних вода (ППОВ). После пречишћавања на уређајима за пречишћавање отпадних вода, пре испуштања у реципијент, концентрација појединих загађујућих материја у ефлуенту мора задовољавати услове које прописује надлежни орган.

На местима где јавна канализациона мрежа није изграђена, до изградње таквих система, примењиваће се водонепропусне септичке јаме, које ће се периодично празнити аутоцистернама надлежног комуналног предузећа.

Атмосферска канализација на простору насеља односи се на мрежу канала којом ће се одводити атмосферске воде и отпадне воде од поливања и прања платоа. Постојећа мрежа отворених канала ће се ширити у складу са потребама, са уливама у најближе мелиоративне канале. За атмосферске отпадне воде са зауљених и запрљаних површина (бензинске пумпе и сл.), предвиђен је одговарајући третман на сепаратору уља и таложнику.

Унапређење саобраћајне инфраструктуре

Као главна саобраћајна веза са окружењем, суседним општинама и насељима и даље ће бити државни пут IIа реда бр.102. Осим овог путног правца везе са окружењем ће се остваривати преко општинских путеву (ОП1 и ОП2) и перспективно обилазнице државног пута бр.102.

Нови улични коридори се планирају у стамбеним и радним комплексима у циљу употпуњавања и повезивања саобраћајне мреже.

Унутар већег дела уличне регулације насеља има могућности за одвијање немоторног саобраћаја, као најздравијег и еколошки најприхватљивијег вида путовања. Планирање

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА	
	<p>обостраних пешачких и бициклических стаза (где год је то могуће), односно еконструкција и изградња нових.</p> <p>Железнички саобраћај насеља се и даље одвија преко локалне пруге бр.306, Римски Шанчеви – Жабал, која се пружа правцем североисток – југозапад. Планском документацијом вишег нивоа (ППРС, ППО) планирана је реконструкција железничке пруге.</p>
	<p>Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре</p> <p>Напајање насеља ће се вршити из трансформаторске станице 110/20 kV „Темерин“, преко трафостаница 20/0,4 kV и 20 kV мреже дистрибутивног система електричне енергије. Резервно напајање обезбеђено је преко 20 kV извода „Бачки Јарак“ из ТС „Римски Шанчеви“.</p> <p>Постојећа електроенергетска мрежа дистрибутивног система електричне енергије ће се у наредном периоду развијати према потребама развоја конзума. Изградњом нових трафостаница 20/0,4 kV напонског преноса и реконструкцијом постојећих обезбедиће се довољно капацитета за све потрошаче.</p> <p>Планирана електроенергетска мрежа ће бити углавном надземна на бетонским и гвоздено-решеткастим стубовима, а по потреби се може градити и подземно. У деловима насеља где су планирани централни садржаји, колективно становање и спортско-рекреативне површине мрежа ће се каблирати, а трасе каблова планирају се обострано дуж улица.</p> <p>За производњу и грејање објеката и даље се могу користити електрична енергија, као и чврста и течна горива, али акценат је дат на природини гас као еколошки најчистије фосилно гориво и на све веће учешће алтернативних облика енергије, што ће у значајној мери допринети заштити животне средине.</p> <p>Изградња и реконструкција постојећих производних и дистрибутивних објеката термоенергетске инфраструктуре у планском периоду, са циљем повећања енергетске ефикасности, што ће утицати на побољшање безбедности, квалитета и цене услуга дистрибуције топлотне енергије и енергената, што збирно утиче на побољшање квалитета живљења и заштите човека и човекове околине.</p>
	<p>Енергетски ефикасна градња</p> <p>Изградња објеката тако да се обезбеди удобан и комфоран боравак у објекту у свим временским условима, са што мање утрошене енергије.</p> <p>Повећање енергетске ефикасности у насељу: изградња пешачких и бициклических стаза за потребе обезбеђења унутарнасељског комуницирања и смањења коришћења моторних возила; подизање уличног зеленила; пројектовање и позиционирање зграда према климатским аспектима, изложености сунцу и утицају суседних објеката, подизањем зелених кровова, као компензација окупираном земљишту; изградња објеката за производњу енергије на бази алтернативних и обновљивих извора енергије који су одговарајући за предметни простор (сунце, ветар, геотермалне воде, биомасе и др.) и изградња даљинских или централизованих система грејања и хлађења.</p> <p>Дефинисане мере за повећање енергетске ефикасности, приликом пројектовања, изградње и касније експлоатације објеката, као и приликом опремања енергетском инфраструктуром.</p> <p>Дефинисане мере за постизање енергетске ефикасности постојећих објеката.</p>
	<p>Модернизација електронске комуникационе инфраструктуре</p> <p>Осавремењавање комутационих тачака у циљу пружања нових сервиса корисницима, повећање броја телефонских претплатника кроз даљу децентрализацију ЕК мреже.</p> <p>Месна електронска комуникациона мрежа ће бити каблирана, а по потреби се може градити и надземно. Електронска комуникациона мрежа ће се градити у уличним коридорима и јавним површинама, по потреби двострано, са обе стране саобраћајних коридора.</p>
	<p>Заштита културног наслеђа</p> <p>Дефинисане мере и услови за очување и рехабилитацију културне баштине Бачког Јарка. У циљу очувања културно/градитељског наслеђа уз развијање пратећих садржаја. Планом су утврђене: мере заштите објеката који су утврђени за културно добро (Спомен етно парк назван „Брвнара“, зграда Месне заједнице); мере заштите урбане структуре Бачког Јарка (куће стилске архитектуре у три најстарије улице Бачког Јарка); услови заштите археолошких локалитета.</p>
	<p>Заштита природних добара</p> <p>Дефинисани посебни услови заштите природе у виду правила озелењавања, повећања хортикултурно обрађених површина, планирања појаса заштитног зеленила око одређених садржаја, удела високог дрвећа у структури зелених простора и др.</p>
	<p>Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа</p> <p>Примена мера заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација дефинисаних у Плану, које се односе на смањење ризика од катастрофа и управљање у ванредним ситуацијама.</p>

Табела 9. Процена величине утицаја сектора Плана у односу на циљеве стратешке процене

Области планских решења	Циљеве стратешке процене					
	А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	+2	+3	+3	+3	+3	+3
Здравље становништва и привредне активности	+3	+2	+3	+2	+3	+3
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	+2	+2	+3	+3	+3	+2
Унапређење водопривредне инфраструктуре	+3	+3	+1	+3	+2	+3
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	+3	+1	0	+3	+3	+3
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	+3	+2	0	+3	+2	+3
Енергетски ефикасна градња	+3	+3	+1	+3	0	+1
Модернизација електронске комуникационе инфраструктуре	+1	+1	0	+2	0	+3
Заштита културног наслеђа	+2	+1	+2	0	0	+3
Заштита природних добара	+3	+3	+3	+3	+1	+3
Заштита од природних и техничко–технолошких удеса и несрећа	+3	+3	+3	+3	+3	+3

Табела 10. Процена просторних размера планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја

Области планских решења	Циљеве стратешке процене					
	А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	Л	Л	Л	Л	Л	Л
Здравље становништва и привредне активности	Л	Л	Л	Л	Л	Л
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	Р	Р	Р	Л	Л	Р
Унапређење водопривредне инфраструктуре	Л	Л	Л	Л	Л	Л
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	Л	Л	/	Р	Л	Л
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	Л	Л	/	Л	Л	Л
Енергетски ефикасна градња	Л	Р	Л	Л	/	Л
Модернизација електронске комуникационе инфраструктуре	Л	Л	/	Л	/	Л
Заштита културног наслеђа	Л	Л	Л	/	/	Л
Заштита природних добара	Л	Л	Л	Л	Л	Л
Заштита од природних и техничко–технолошких удеса и несрећа	Л	Л	Л	Л	Л	Л

Табела 11. Процена вероватноће утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја

Области планских решења	Циљеве стратешке процене					
	А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	И	И	И	И	И	И
Здравље становништва и привредне активности	И	И	И	И	И	И
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	И	И	И	И	И	И
Унапређење водопривредне инфраструктуре	И	И	М	И	В	И
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	И	И	/	В	В	И
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	И	И	/	И	В	И
Енергетски ефикасна градња	И	И	В	В	/	И
Модернизација електронске комуникационе инфраструктуре	И	В	/	М	/	И
Заштита културног наслеђа	И	М	М	/	/	И
Заштита природних добара	И	И	И	И	В	И
Заштита од природних и техничко–технолошких удеса и несрећа	И	В	В	В	И	И

Кумулативни и синергетски ефекти

У складу са Законом о стратешкој процени утицаја (члан 15.) стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката.

Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих садржаја и различитих планираних активности на подручју у обухвату Плана.

Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат. Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

У Табели 13. на основу вредновања дефинисаног у Табели 12. извршена је анализа кумулативних и синергетских утицаја планских решења.

Табела 12. Вредновање могућих кумулативних и синергетских утицаја области Плана са временском димензијом

Природа утицаја	Трајање (временска димензија)
Кумулативан (К) Кумулативан синергијски (КС) Синергијски (СИ) Појединачан-спорадичан (ПС)	Краткорочан (Кр) Средњорочан Ср Дугорочан (Др)

Табела 13. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката

Области планских решења	Циљеви стратешке процене											
	А		Б		В		Г		Д		Ђ	
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	КС	Ср	КС	Др	КС	Др	СИ	Ср	КС	Др	КС	Ср
Становништво и привредне активности	КС	Ср	СИ	Ср	СИ	Др	СИ	Ср	КС	Др	КС	Ср
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	СИ	Ср	КС	Ср	СИ	Др	К	Ср	К	Ср	К	Ср
Унапређење водопривредне инфраструктуре	КС	Др	СИ	Др	К	Ср	К	Др	К	Др	КС	Др
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	К	Ср	К	Ср	К	Ср	КС	Др	КС	Др	КС	Др
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	К	Ср	К	Ср	К	Ср	СИ	Ср	К	Ср	КС	Др
Енергетски ефикасна градња	К	Ср	К	Ср	К	Ср	СИ	Ср	К	Ср	КС	Др
Модернизација електронске комуникационе инфраструктуре	К	Ср	К	Ср	К	Ср	СИ	Ср	К	Ср	КС	Др
Заштита културног наслеђа	К	Кр	К	Кр	К	Кр	К	Кр	К	Кр	К	Кр
Заштита природних добара	СИ	Ср	СИ	Ср	СИ	Ср	СИ	Ср	СИ	Ср	СИ	Ср
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	КС	Ср	КС	Ср	КС	Кр	КС	Ср	КС	Ср	КС	Ср

2.3. АНАЛИЗА КАРАКТЕРИСТИКА УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У контексту заштите природних ресурса (вода, ваздух и земљиште) на простору у обухвату Плана, предвиђене су одређене мере и активности, чијом реализацијом ће се посредно унапредити квалитет животне средине овог подручја. Унапређење комуналне опремљености простора и усклађивање различитих интересних потреба за уређењем, допринеће очувању и унапређењу услова за егзистенцију свих корисника у обухвату Плана. То подразумева планирање и одрживо коришћење природних ресурса са успостављањем интегралног система управљања и контроле животне средине путем мониторинга за ваздух, воду, земљиште и буку на подручју у обухвату Плана.

Анализа процењених утицаја Плана на животну средину извршена је у односу на врсту, вероватноћу и природу утицаја, као и у односу на интензитет активности, трајање и просторну димензију утицаја. Вредновање карактеристика утицаја врши се узимајући у обзир исказану потребу за развој и унапређење услова за одрживи економски и друштвено-социјални развој на планском подручју, оцењујући однос позитивних и негативних утицаја и ефеката.

На основу анализе могућих утицаја и вредновања могућих промена и ефеката које ти утицаји могу иницирати у простору и животној средини, може се закључити да се имплементацијом планских решења изазива трајна промена са дугорочно позитивним ефектима на побољшање стања у простору, стандарда и квалитета животне средине, живота локалног становништва и осталих корисника простора и услуга.

Примена и спровођење планираних мера заштите при имплементацији планских решења, изради, усвајању и имплементацији планова нижег реда, контрола и надзор над применом мера и мониторинг животне средине, представљају обавезне еколошке мере и смернице у циљу спречавања појава негативних утицаја и ефеката на животну средину у обухвату Плана.

Сва планска решења, дефинисана у контексту заштите и одрживог коришћења и уређења планског подручја свакако имају кумулативног утицаја на чиниоце животне средине.

Највећи број еколошких фактора, због међусобне условљености и интеракције, имају реверзибилни карактер, што се претпоставља и за посматрани простор.

3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

3.1. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗА ИЗГРАДЊУ ОБЈЕКТА И ИЗВОЂЕЊЕ РАДОВА

Императив је да се изградња објеката, извођење радова и других планираних активности, може вршити под условом да се тиме не изазову трајна оштећења, загађивање или на други начин деградирање животне средине. За све планиране активности обавезна је примена мера заштите ваздуха, заштита од буке, заштита воде, земљишта, те спровођење услова управљања отпадом као и мера заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација, у складу са законским актима и планским документима.

Током извођења радова потребно је планирати и применити следеће:

- вршити редовно квашење запрашених површина и спречити расипање грађевинског материјала током транспорта;
- обавезно извршити санацију земљишта у случају изливања уља и горива током рада грађевинских машина и механизације;
- отпадни материјал који настане током извођења радова (комунални, грађевински и остале врсте отпада) прописно сакупити, разврстати и одложити на за то предвиђену и одобрену локацију;
- отпадни материјал из ископа одвозити на унапред дефинисану локацију, за коју је прибављена сагласност надлежног органа, а транспорт овог материјала вршити возилима која поседују прописане кошеве и систем заштите од просипања материјала;
- ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах прекине радове и обавести надлежну организацију за заштиту споменика културе;
- ако се у току радова наиђе на природно добро, које је геолошко-палеонтолошког типа и минеролошко-петрографског порекла, за које се претпоставља да има својство природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежну организацију за заштиту природе.

3.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Заштиту ваздуха обавезно је обезбедити доследним спровођењем Закона о заштити ваздуха и пратећих подзаконских аката, нарочито у погледу мера превенције и санације евентуалних емисија загађујућих материја у ваздух и непријатних мириса. По

потреби, може се вршити контрола прекорачења граничне вредности PM_{10} фракције суспендованих честица у ваздуху, које се прекорачују због подизања прашине проузроковане посипањем паркинга и осталих саобраћајних површина песком и сољу у зимском периоду.

Основна мера за спречавање и ограничавање негативног утицаја на квалитета ваздуха, као природног ресурса, односи се на успостављање мониторинга квалитета ваздуха у насељу Бачки Јарак, у складу са законском регулативом од стране надлежне институције, као и евиденцијом потенцијалних загађивача са утврђеним програмом праћења њиховог рада.

У погледу осталих мера, које се односе на субјекте чије активности или делатности могу бити узрок погоршања квалитета ваздуха:

- спроводити одговарајуће мере заштите на објектима и инсталацијама, односно инсталирати опрему и извести одговарајућа техничка и технолошка решења, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздуху задовољава прописане граничне вредности;
- у случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, обавезно је предузимање техничко-технолошких мера или обустављање технолошког процеса, како би се концентрације загађујућих материја свеле на ниво прописаних вредности;
- уколико дође до квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите или до поремећаја технолошког процеса, услед чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, носилац пројекта је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији, односно обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- код стационарног извора загађивања, у току чијег обављања делатности се могу емитовати непријатни мириси, обавезна је примена мера које ће довести до редукције мириса, иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије;
- субјект новоизграђеног или реконструисаног стационарног извора загађивања за који није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе или израде студије о процени утицаја на животну средину дужан је да пре пуштања у рад прибави дозволу;
- коришћење еколошких енергената за евентуално грејање мањих производних погона; за све нове привредне објекте, као потенцијалне загађиваче и постојеће загађиваче, уколико не поштују правило употребе еколошких енергената ради задовољавања нивоа квалитета ваздуха обавезна је уградња филтера у димњацима.

За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

У циљу **заштите вода и водних ресурса**, забрањује се упуштање било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама.

Услови и мере заштите вода су:

- забрањено је испуштање отпадних вода у површинске и подземне воде, које прелазе граничне вредности емисије - квалитет пречишћеног ефлуента мора задовољавати прописане критеријуме за упуштање у канализациони систем насеља односно крајњи реципијент,
- забрањено је испуштање отпадних вода које су прекомерно термички загађене,
- вршити прихват зауљених отпадних вода преко сепаратора уља и масти,
- атмосферске воде пре упуштања у реципијент такође очистити од механичких нечистоћа на таложнику, односно сепаратору уља и масти,
- вршити биохемијско и механичко испитивање параметара квалитета отпадних вода.

За технолошке отпадне воде потребно је предвидети предтретман код сваког загађивача, као и пречишћавање на постројењу пре упуштања у реципијент, тако да упуштена вода задовољава II_b класу квалитета воде.

Пречишћене санитарно-фекалне отпадне воде и технолошке воде се могу упуштати у реципијенте, у складу са одредбама Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12), Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14) и Правилником о опасним материјама у водама („Службени гласник РС“, број 31/82).

Објекте за смештање, складиштење и чување опасних, отровних и лако запаљивих течности треба пројектовати према важећим правилницима који обрађују ове услове, а нарочиту пажњу треба посветити сигурној и трајној заштити подземних и површинских вода.

Мере за санирање штетних утицаја на земљиште превасходно се односе на задовољење свих законских прописа и стандарда при изградњи инфраструктурних објеката, као и заштиту од евентуалних загађења.

Услови и мере заштите земљишта су:

- применити биоразградиве материјале у зимском периоду за одржавање паркинга, улица и манипулативних платоа,
- примењивати мере којима се спречава расипање и развејавање прашкастих материја и отпада по околини, приликом манипулисања или привременог чувања,
- у случају изливања опасних материја (гориво, машинско уље и сл.), загађени слој земљишта мора се отклонити и исти ставити у амбалажу која се може празнити само на, за ту сврху, предвиђеној локацији. На месту акцидента нанети нови, незагађени слој земљишта,
- пре почетка обављања делатности извршити испитивање квалитета земљишта;
- забрањено је стихијско одлагање отпада и санација деградираних локалитета.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

Обавезно је спроводити техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, праћење утицаја на квалитет земљишта, као и спровођење других мера заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Заштиту земљишта од потенцијалне деградације обезбедити адекватним одвођењем отпадних вода, као и предузимањем превентивних мера при претакању или претовару материја које имају загађујући карактер.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или комплекса чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са Законом о заштити од буке у животној средини и другом законском регулативом која регулише ову област. Обавезе јединице локалне самоуправе односе се на акустичко

зонирање на територији локалне самоуправе, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог плана заштите од буке у животnoj средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животnoj средини и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животnoj средини.

Општина Темерин је Одлуком о мерама за заштиту од буке у животnoj средини („Службени лист општине Темерин“, бр. 9/2011) утврдила акустичне зоне на територији општине и мере забране и ограничења употребе извора буке, односно обављања делатности и других активности које проузрокују буку изнад прописаних граничних вредности.

Мере заштите од буке које су дефинисане Одлуком су:

- извори буке морају се употребљавати и одржавати тако да бука не прелази дозвољени ниво у средини у којој човек борави;
- не могу се користити било какви уређаји, механичка опрема без обзира на локацију (клима уређаји, вентилатори, компресори, хидрофори, грејне пумпе и сл.) ако стварају буку већу од оне која је прописана Одлуком односно законом;
- забрањено је користити сваки извор буке чији највиши меродавни ниво емитован у отворени простор животне средине прелази вредност максималних дозвољених нивоа дефинисаних за акустичке зоне;
- извори буке могу се користити ако имају исправе о подацима и измереном нивоу буке dB(A) при прописаним условима коришћења и одржавања у одређеним зонама;
- правно лице или предузетник који је власник, односно корисник извора буке, дужан је да на прописан начин обезбеди мерење буке и израду извештаја о мерењу буке и да сноси трошкове мерења;
- мерење буке се врши у складу са прописима који уређују ову област;
- мерење буке у акустичким зонама вршити према указаној потреби на основу процене инспектора за заштиту животне средине;
- мерење буке ће се вршити на основу писменог захтева грађана, а по налогу инспектора ако постоји основана сумња да бука прелази дозвољене вредности dB(A);
- мерење буке врши организација која је овлашћена од стране министарства надлежног за заштиту животне средине.

Услови и мере **при управљању отпадним материјама** су:

- адекватно управљати комуналним и осталим врстама отпада који настане на простору у обухвату Плана, у складу са Законом о управљању отпадом, локалним и регионалним планом управљања отпадом за регион, као и у складу са условима надлежне комуналне службе;
- примењивати опште и посебне санитарне мере предвиђене законом и другим прописима којима се уређују послови санитарног надзора.

Мере и услови заштите природе:

- Правила озелењавања и процене зелених површина ускладити са важећим плановима вишег реда.
- Размотрити могућности за повећање учешћа хортикултурно обрађених површина у просторном обухвату. Планирати појас заштитног зеленила око планираних радних зона као и њихово повезивање у систем зеленила насеља.
- Планом предвидети да се задржи или повећа постојеће учешће високог дрвећа у структури зелених простора уз очување квалитетних индивидуа дендрофлоре.
- Планирати сукцесивну замену дрвећа у циљу очувања континуитета функционалности зелених простора.
- Сам избор биљних таксона треба да буде у складу са педолошким, климатским, хидролошким и другим условима локалитета и одређеном планском наменом како би се остварио максималан ефекат озелењавања.
- Комбиновати дрвеће и жбуње различитих висина (високо, средње високо и ниско) у циљу санирања негативних утицаја животне средине и очувања и унапређења еколошких функција локалитета.
- Дати предност коришћењу аутохтоних биљака, уз употребу мањег процента егзотичних и других адекватних алохтоних врста.

- Ограничити удео једне врсте на 10% од укупног садног потенцијала.
- Обезбедити услове очувања ресурса, односно рационално коришћење земљишта приликом извођења радова. Приликом ископа сачувати површински слој земљишта обogaћен слојем квалитетног хумуса, који треба користити као подлогу за садњу вегетације након изградње.
- Избегавати примену инвазивних врста током уређења зелених површина. На нашим подручјима сматрају се инвазивним следеће биљне врсте: циганско перје (*Asclepias syriaca*), јасенолисни јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus glandulosa*), багремац (*Amorpha frutiicosa*), западни копривић (*Celtis occidentalis*), дафина (*Eleagnus angutiifolia*), пенсилвански длакави јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), трновац (*Gledichia triachantos*), жива ограда (*Lycium halimifolium*), петолисни бршљан (*Parthenocissus inserta*), касна сремза (*Prunus serotina*), јапанска фалопа (*Reynouria syn. Fallopija japonica*), багрем (*Robinia pseudoacacia*), сибирски брест (*Ulmus pumila*), као и алергене врсте.

Уколико се у току радова наиђе на геолошка или палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да пријави Министарству заштите животне средине, у року од осам дана од дана проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе до доласка овлашћеног лица.

Заштита од елементарних непогода подразумева планирање простора у односу на могуће природне и друге појаве које могу да угрозе здравље и животе људи или да проузрокују штету већег обима на простору за који се План ради, као и прописивање мера заштите за спречавање елементарних непогода или ублажавање њиховог дејства.

Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама утврђују се конкретне мере и активности у циљу спречавања и ублажавања последица од катастрофа, кроз План смањења ризика катастрофа и План заштите и спасавања.

Посматрано подручје може бити угрожено од земљотреса, пожара, метеоролошких појава: атмосферско пражњење, ветрови, атмосферске падавине (киша, град, снег).

Мере заштите од *земљотреса* подразумевају правилан избор локације за градњу објеката, примену одговарајућег грађевинског материјала, начин изградње, спратност објеката и др., као и строго поштовање и примену важећих грађевинско-техничких прописа за изградњу објеката на сеизмичком подручју.

При пројектовању и утврђивању врсте материјала за изградњу или реконструкцију објеката обавезно је уважити могуће ефекте за наведене степене сеизмичког интензитета (VII-VIII степен према ЕМС-98), како би се максимално предупредила могућа оштећења објеката под сеизмичким дејством.

Узроци избијања *пожара* (на отвореном и затвореном простору) могу настати услед људске непажње, атмосферског пражњења (муња, гром), топлотног деловања сунца, експлозије и из техничких разлога. У погледу мера заштите од пожара, у фази пројектовања и изградње објеката са свим припадајућим инсталацијама, опремом и уређајима, потребно је применити мере заштите од пожара утврђене важећим законима, техничким прописима, стандардима и другим актима којима је уређена област заштите од пожара.

Мере заштите од пожара обухватају урбанистичке и грађевинско-техничке мере заштите и обезбеђује се:

- поштовањем задатих регулационих и грађевинских линија,
- дефинисањем изворишта за снабдевање водом и обезбеђивањем капацитета насељске водоводне мреже, односно довољне количине воде за ефикасно гашење пожара;
- градњом саобраћајница према датим правилима (потребне минималне ширине, минимални радијуси кривина и сл.);
- обезбеђивањем услова за рад ватрогасне службе (приступних путева и пролаза за ватрогасна возила);
- евакуацијом и спасавањем људи.

Такође, неопходно је да надлежни орган у процедури издавања локацијских услова, за објекте који су обухваћени Планом, прибави посебне услове у погледу мера заштите од пожара и експлозија од Министарства унутрашњих послова (Одељења у саставу Сектора за ванредне ситуације).

Основне мере заштите од *ветра* су дендролошке мере које подразумевају формирање одговарајућих ветрозаштитних појасева уз саобраћајнице, канале и као заштита пољопривредног земљишта.

Заштита објеката од *атмосферског пражњења* обезбеђује се извођењем громобранске инсталације у складу са одговарајућом законском регулативом.

Појава *града* током летњих месеци наноси велике штете усевима. Заштита од града се обезбеђује лансирним (противградним) станицама са којих се током сезоне одбране од града испаљују противградне ракете. Законом о одбрани од града уведена је заштитна зона око лансирних станица (500 m) у којој је ограничена изградња нових и реконструкција постојећих објеката, као и извођење радова који могу нарушити испаливање противградних ракета на градоносне облаке. У оквиру обухвата Плана не налази се ни једна лансирна станица са припадајућом заштитном зоном.

Услови и мере заштите од акцидентних ситуација: У контексту процене појаве акцидентата, на основу доступних података, утврђено је да се у обухвату Плана не налазе севесо постројења/комплекси. У случају изградње севесо постројења/комплекса, а у складу са Правилником о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса („Службени гласник РС“, број 41/10), као полазни основ за идентификацију повредивих објеката разматра се удаљеност од минимум 1000 m од граница севесо постројења, односно комплекса, док се коначна процена ширине повредиве зоне – зоне опасности, одређује на основу резултата моделирања ефеката удеса.

Услови и мере енергетске ефикасности изградње односе се на унапређење енергетске ефикасности у погледу смањења енергетских губитака, као и ефикасног коришћења и производње енергије. Енергетска ефикасност изградње за крајњи циљ има смањење потрошње свих врста енергије, уз обезбеђење истих или бољих услова коришћења и функционисања објекта. Смањење потрошње необновљивих извора енергије (фосилних горива) и коришћење обновљивих извора енергије доприноси заштити животне средине и климатских услова.

Неопходно је радити на развоју и коришћењу нових и обновљивих облика енергије и на подстицању градитеља и власника објеката да примене енергетски ефикасна решења и технологије у својим зградама ради смањења текућих трошкова. Енергетски ефикасна градња подразумева изградњу објеката тако да се обезбеди удобан и конфоран боравак у објекту у свим временским условима, са што мање утрошене енергије.

Повећање енергетске ефикасности у насељу обезбедити са:

- изградњом пешачких и бициклистичких стаза за потребе обезбеђења унутарнасељског комуницирања и смањења коришћења моторних возила;
- подизањем уличног зеленила (смањује се загревања тла и ствара се природни амбијент за шетњу и вожњу бицикла);
- пројектовањем и позиционирањем зграда према климатским аспектима, изложености сунцу и утицају суседних објеката, подизањем зелених кровова, као компензација окупираном земљишту;
- изградњом објеката за производњу енергије на бази алтернативних и обновљивих извора енергије који су одговарајући за предметни простор (сунце, ветар, геотермалне воде, биомасе и др.) и изградњом даљинских или централизованих система грејања и хлађења.

Ради повећања енергетске ефикасности, приликом пројектовања, изградње и касније експлоатације објеката, као и приликом опремања енергетском инфраструктуром, потребно је применити следеће мере:

- максимално користити нова техничка и технолошка решења у циљу енергетски ефикасније градње и употребе објеката;
- користити потенцијал обновљивих извора енергије локације - енергију сунца, подземних вода, ветра и сл., применом стаклених башти, фотонапонских панела, соларних колектора, топлотних пумпи и сл. (топлотне пумпе код ових система могу радити у режиму грејања зими, а у режиму хлађења у току лета тако да се постиже угодна и равномерна клима током читаве године);
- оријентацијом и функционалним концептом објекта максимално искористити сунчеву енергију за загревање објекта (оријентација према јужној, односно источној страни света), груписати просторије сличних функција и сличних унутрашњих температура (нпр. помоћне просторије оријентисати према северу), и сл;
- пројектовати облик објекта којим се може обезбедити што је могуће енергетски ефикаснији однос површине и запремине омотача објекта у односу на климатске факторе и намену зграде;
- обезбедити максимално коришћење природног осветљења, као и коришћење пасивних добитака топлотне енергије зими, односно заштите од прегревања у току лета адекватним засенчењем;
- оптимализовати величину прозора како би се смањили губици енергије, а просторије добиле довољно светлости;
- зеленилом и другим мерама заштитити делове објекта који су лети изложени јаком сунчевом зрачењу (на јужној и западној страни садити листопадно дрвеће, а на северној зимзелено);
- размотрити могућности постављања тзв. зелених кровова и фасада, као и коришћење атмосферских и отпадних вода;
- користити систем природне вентилације (вентилациони канали, прозори, врата, други грађевински отвори) тако да губици топлоте у зимском периоду и топлотно оптерећење у летњем периоду буду што мањи;
- при пројектовању термотехничких система предвидети елементе система грејања, климатизације и вентилације са високим степеном корисности;
- системе централног грејања пројектовати и изводити тако да се омогући централна и локална регулација и мерење потрошње енергије за грејање;
- употребљавати енергетски ефикасна расветна тела.

Објекти високоградње морају бити пројектовани, изграђени, коришћени и одржавани на начин којим се обезбеђују прописана енергетска својства. Ова својства се утврђују издавањем сертификата о енергетским својствима који чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе.

Мере за постизање енергетске ефикасности постојећих објеката су следеће:

- приликом реконструкције објеката, чији је циљ постизање енергетске ефикасности, дозвољено је накнадно извођење спољне топлотне изолације зидова уколико се врши у складу са законом, при чему треба водити рачуна о очувању функционалне и обликовне целовитости зграде и да је у складу са мерама заштите надлежног органа за објекте који су у режиму заштите;
- уколико се зид који се санира налази на регулационој линији, односно граници са суседном парцелом, дозвољава се реконструкција за потребе постизања енергетске ефикасности објекта уз сагласност власника суседне јавне/приватне парцеле;
- дозвољено је накнадно формирање стакленика (уколико за то постоје техничке могућности и ако се елаборатом докаже побољшање енергетске ефикасности зграде), елиминисање „хладних мостова“ и смањење енергетских губитака постављањем топлотне изолације на зидове, кровове и подове, замена столарије новом која има добре термоизолационе карактеристике, а све у циљу спречавања неповратних губитака дела топлотне енергије;
- примењивати мере за постизање енергетске ефикасности прописане за планиране објекте у максималној мери у којој услови постојећег објекта дозвољавају;

- систем грејања и припреме санитарне топле воде (замена и модернизација котлова и горионика, уградња нових енергетских система, прелазак са прљавих горива на природни гас или даљинско грејање, замена и модернизација топлотних подстаница, регулација температуре, уградња термостатских вентила, делитеља и мерача топлоте и друге мере).

Сви објекти подлежу и обавези спровођења енергетског прегледа. Сви јавни објекти су дужни да спроводе програм енергетске ефикасности који доноси јединица локалне самоуправе, а који нарочито садржи планирани циљ уштеда енергије, преглед и процену годишњих енергетских потреба, план енергетске санације и одржавања јавних објеката, као и планове унапређења система комуналних услуга (даљинско грејање и хлађење, водовод, јавна расвета, управљање отпадом, јавни транспорт и др.).

Инвеститори изградње/реконструкције објеката су дужни да грејну инсталацију сваког објекта предвиђеног за прикључење на неки од система снабдевања топлотном енергијом опреме уређајима за регулацију и/или мерење предате топлотне енергије. Нова и ревитализована постројења за производњу електричне и/или топлотне енергије, системи за пренос електричне енергије, дистрибуцију електричне и топлотне енергије и транспорт и дистрибуцију природног гаса морају да испуњавају минималне захтеве у погледу њихове енергетске ефикасности, а у зависности од врсте и снаге тих постројења, односно величине система.

Неки објекти, као што су историјски споменици, верски објекти, пољопривредни објекти, могу бити изузети из примене мера за постизање енергетске ефикасности.

Мере за даље побољшавање енергетских карактеристика објекта не смеју да буду у супротности са другим суштинским захтевима, као што су приступачност, рационалност и намеравамо коришћење простора.

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА

Предметни План ће се спроводити даљом планском разрадом (обавезна израда плана детаљне регулације, у свему према смерницама утврђеним Планом), као и директном применом Плана (издавањем локацијских услова, израдом пројекта парцелације и препарцелације, обавезном израдом урбанистичког пројекта за Планом дефинисане локације).

Такође, дефинисано је да постојећи законито изграђени објекти, односно објекти који су изграђени у складу са грађевинском дозволом/одобрењем за изградњу, а који су у супротности са наменом површина утврђеном овим Планом, до привођења простора планираној намени се могу санирати и реконструисати само у обиму неопходном за побољшање услова живота и рада.

2. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину је урађен у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“ бр. 135/04 и 88/10), а за потребе израде предметног Плана.

Чланом 5. Закона о стратешкој процени прописано је да се стратешка процена врши за планове, програме, основе и стратегије (у даљем тексту: планови и програми) у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, електронских комуникација, туризма, очувања природних станишта и

дивље флоре и фауне, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.

За наведене планове и програме којима је предвиђено коришћење мањих површина на локалном нивоу или у случају мањих измена планова и програма које не захтевају прописани поступак усвајања, као и за планове и програме који нису наведени у претходном пасусу, одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана и програма ако, према критеријумима прописаним овим законом, утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

Чланом 7. Закона дефинисано је да се стратешка процена утицаја на животну средину ради на основу нивоа, врсте, циљева и садржаја плана или програма.

Ако је план или програм саставни део одређене хијерархијске структуре, стратешка процена утицаја на животну средину се ради у складу са смерницама стратешке процене утицаја на животну средину плана или програма вишег хијерархијског нивоа.

За планове нижег реда (план детаљне регулације), у складу са чланом 9. Закона о стратешкој процени утицаја, одлуку о изради стратешке процене доноси орган надлежан за припрему плана и програма по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих органа и организација.

Доношењу Одлуке о изради или Одлуке о не изради стратешке процене утицаја планског документа од стране органа надлежног за припрему планске документације претходи прибављање мишљења органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих, стручних и надлежних органа и организација од важности за одређено планско подручје, у зависности од хијерархијског нивоа планског документа, као и карактеристика и услова простора за који се израђује.

Препорука је да се за потребе одлучивања да ли је потребно или не вршити стратешку процену утицаја на животну средину, прибаве мишљења надлежних органа и институција из области заштите животне средине и заштите природних вредности.

3. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Чланом 3. Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09), прописано је да се процена утицаја врши за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљања отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра.

Предмет процене утицаја су пројекти који се планирају и изводе, промене технологије, реконструкције, проширење капацитета, престанак рада и уклањање пројеката који могу имати значајан утицај на животну средину, као и они који су реализовани без израде студије о процени утицаја, а немају одобрење за изградњу или се користе без употребне дозволе (процена утицаја затеченог стања).

У складу са наведеним Законом и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројеката, за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката, за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 114/08) инвеститори су дужни да се обрате, пре подношења захтева за издавање одобрења за изградњу објеката са Листе II, надлежном органу. Надлежни орган ће одлучити о потреби израде студије о процени утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби изради или ослобађању од израде студије.

Критеријуми за одлучивање о обавези израде Студије процене утицаја садржани су у поменутој Уредби (Листа I и Листа II), а процедура израде и садржина студије је

дефинисана Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину, као и Уредбом о одређивању активности чије обављање утиче на животну средину.

Поступак процене утицаја треба спровести по фазама у поступку процене утицаја, како је то прописано поменутиим Законом. Начелни садржај студије о Процени утицаја на животну средину прописан је чланом 17. поменутог Закона, а егзактан обим и садржај студије се одређује одговарајућим решењем од стране надлежног органа.

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПЛАНА

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све Планом предложене мере заштите животне средине могле успешно имплементирати у планском периоду.

Чланом 17. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, програм праћења стања животне средине у току спровођења Просторног плана садржи нарочито:

1. опис циљева плана и програма,
2. индикаторе за праћење стања животне средине,
3. права и обавезе надлежних органа,
4. поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја,
5. друге елементе у зависности од врсте и обима планског документа.

У складу са Законом о заштити животне средине општина Темерин, у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обавезна је да обезбеди континуалну контролу и праћење стања животне средине, у складу са овим и посебним законима.

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА

Полазећи од специфичности подручја, Планом су дефинисани циљеви који су током израде Стратешке процене разматрани и анализирани у односу на дефинисане индикаторе и циљеве саме стратешке процене.

Циљ просторног развоја подручја у обухвату Плана, у области заштите животне средине и одрживог развоја је интеграција принципа заштите животне средине у дефинисању планских решења, обезбеђујући при томе одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије, уз максимално могуће смањење свих активности које имају негативне ефекте на животну средину.

2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Мониторинг стања животне средине врши се систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине, које обухвата праћење природних фактора, односно промене стања и карактеристика животне средине. Имајући у виду дефинисане посебне циљеве, врши се избор одговарајућих индикатора у изради стратешке процене, које је у планском периоду неопходно пратити како би се могла вршити оцена планских решења односно њихов позитиван утицај на подручје обухваћено Планом.

Предлог индикатора за праћење стања животне средине предлаже се на основу дефинисаних циљева стратешке процене, а дат је у поглављу II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА.

Предлог индикатора за праћење стања животне средине дат је на основу дефинисаних циљева стратешке процене у претходним поглављима.

Имајући у виду постојеће и планиране садржаје у обухвату Плана, као и могућа загађења, мониторинг се односи на:

- контролу и праћење квалитета ваздуха,
- контролу и праћење квалитета вода,
- праћење квалитета земљишта контролом концентрација загађујућих супстанци,
- успостављање мерних места у циљу праћења нивоа буке.

2.1. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Вршење мониторинга квалитета ваздуха у целој општини Темерин обавезно је на основу утврђене мреже мерних станица и/или мерних места у државној и локалној мрежи мерних станица, вршење континуалног и/или повремених мерења загађујућих материја на фиксним локацијама, као и повремено мерење загађујућих материја на мерним местима која нису обухваћена мрежом мониторинга, у складу са Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 10/13 и 26/21), Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух („Службени гласник РС”, бр. 71/10) и осталим пратећим подзаконским актима.

Захтеви квалитета ваздуха, дефинисани за полутанте, који имају потврђен штетан утицај на здравље популације (граничне вредности, толерантне вредности, границе оцењивања и толеранције, циљне вредности и дугорочни циљеви) ближе су прописани Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

За наменска мерења појединих полутаната, у зонама и агломерацијама у којима се налазе различити извори емисије полутаната који могу утицати на ниво загађености ваздуха, прописане су максимално дозвољене концентрације (гасовите неорганске, органске и канцерогене материје, укупне суспендоване честице, укупне таложне материје и чађ).

Оцењивање квалитета ваздуха, на основу измерених концентрација загађујућих материја у ваздуху, врши се применом критеријума за оцењивање у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Мониторинг квалитета ваздуха врши се и на основним руралним локацијама ван непосредног утицаја значајних извора загађења ваздуха.

Предметним Извештајем сугерише се обавеза вршења контроле квалитета ваздуха у насељу Бачки Јарак, нарочито у зони утицаја главне насељске саобраћајнице – траса државног пута који пролази кроз Бачки Јарак (државни пут IIа реда бр.102), као и на местима на којима долази до задржавања саобраћајних возила или према утврђеној пракси одабира локација за мониторинг ваздуха. Неопходно је да локална самоуправа води регистар извора загађивања на својој територији, односно за простор у обухвату Плана.

За веће привредне субјекте потребно је вршити редовно праћење емисија загађујућих материја у ваздуху, а у складу са Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздуху.

За објекте за које се утврди да се не ради Студија процене утицаја на животну средину по Закону, по мишљењу надлежне службе за област заштите животне средине, а у складу са технологијом рада, утврђује се потреба вршења додатног мониторинга, посебно за праћење загађења ваздуха и вода (у складу са важећом законском регулативом).

2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ

У циљу предузимања мера за ограничавање даљег загађивања и евентуално побољшање вода, од значаја је стално и систематско контролисање параметара квалитета површинских и подземних вода.

У циљу утврђивања мера, које треба предузимати ради заштите вода од загађивања и контроле резултата реализованих мера заштите, потребно је, поред систематског

праћења квалитета површинских и подземних вода, које врши Републички хидрометеоролошки завод, додатно вршити и контролу квалитета површинских и подземних вода и квалитет отпадних вода у циљу сагледавања:

- утицаја присутних загађујућих материја;
- врста загађујућих материја и степена њиховог дејства на водопријемник;
- могућности елиминације штетног и опасног дејства присутних материја на водопријемнику.

У циљу праћења стања загађености вода, врши се систематско испитивање квалитета површинских и подземних вода на прописан начин на основу Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање, Уредбе о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање, Правилника о опасним материјама у водама, као и на основу Правилника о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода.

Обавеза лица (правног или физичког) које испушта приоритетне супстанце у површинске воде је да усклади своје емисије са стандардима квалитета животне средине за површинске воде које нису под утицајем прекограничног загађења, прописаним Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање.

Посебна испитивања се обављају у циљу одређивања обима и могућности последица хаваријског загађивања, провере и дефинисања техничких решења и за друге намене, према посебно утврђеним програмима.

Мониторинг квалитета акватичних екосистема је неопходна активност у оквиру одрживог управљања водним ресурсима. Иако саставни део мониторинга у систему управљања водама, мерење физичко-хемијских параметара квалитета воде даје само слику о тренутном загађењу и зато мора бити комбиновано са биолошким мониторингом, јер живи свет акватичких екосистема осликава кумулативно и истовремено дејство свих еколошких фактора чије промене током времена нису некад довољне јачине и учесталости да би могле бити регистроване методама аналитичке хемије.

2.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА

Контрола квалитета земљишта спроводи се у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о заштити земљишта, Уредбом о систематском праћењу стања и квалитета земљишта и Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања.

Заштита земљишта се остварује спровођењем мера и активности у поступцима планирања, управљања, коришћења, мониторинга и заштите од загађења и деградације земљишта ради очувања његових природних особина и функција.

Република, аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности утврђених законом, обезбеђују систематско праћење стања и квалитета земљишта (мониторинг земљишта) и одржавање базе података о стању и квалитету земљишта, у складу са Програмом мониторинга земљишта. За потребе мониторинга земљишта успоставља се државна и локална мрежа.

Мониторинг земљишта на нивоу локалне мреже успоставља се за праћење квалитета земљишта на територији аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, а пре свега треба да обухвата мерна места која нису уврштена у програм државног мониторинга.

Земљиште у близини прометне саобраћајнице, земљишта где се одлажу разни отпадни материјали, земљиште које се претерано ђубри органским и минералним ђубривима, залива загађеном водом и у другим случајевима испитује се на садржај опасних и штетних материја, а по потреби и нарушених хемијских и биолошких својстава.

Власник или корисник земљишта или постројења, чија делатност, односно активност може да буде или јесте узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да у складу са Законом о заштити земљишта врши мониторинг земљишта.

Праћење параметара квалитета земљишта је неопходно вршити у континуитету дуги низ година, на одређеним местима за које се утврди евидентна угроженост параметара стања животне средине. Локације на којима је депонован незагађен материјал од ископавања (земља) не припадају контаминираним локацијама.

Овим Извештајем се предлаже вршење мониторинга земљишта у складу са оправданим потребом, у зони утицаја главне насељске саобраћајнице (где је већи интензитет саобраћаја), станице за снабдевање горивом, аутобуских стајалишта и јавне паркинг површине, локалне железничке пруге, гробља, а нарочито на површинама за индустрију и производњу.

2.4. МОНИТОРИНГ БУКЕ

Ниво буке у животној средини контролише се системским мерењем буке које обезбеђује јединица локалне самоуправе. Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 75/2010) прописани су индикатори буке у животној средини, граничне вредности, методе за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке на здравље људи.

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са Законом о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/2009 и 88/2010).

Општина Темерин је Одлуком о мерама за заштиту од буке у животној средини („Службени лист општине Темерин“, бр. 9/2011) утврдила акустичне зоне на територији општине и мере забране и ограничења употребе извора буке, односно обављања делатности и других активности које проузрокују буку изнад прописаних граничних вредности.

У насељу Бачки Јарак потребно је вршити мониторинг буке у зони утицаја интензивних саобраћајних активности и субјеката за које надлежна инспекцијска служба процени да постоји оправдана потреба.

Правна и физичка лица која обављањем својих делатности утичу или могу утицати на изложеност буци имају обавезу праћења утицаја своје делатности на буку (обезбеђивањем мерења буке), као и да спроводе одговарајуће мере заштите од буке.

3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су у питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине иста произилазе из Закона о заштити животне средине.

У остваривању система заштите животне средине Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, правна и физичка лица одговорна су за сваку активност којом мењају или могу променити стање и услове у животној средини, односно за непредузимање мера заштите животне средине, у складу са Законом о заштити животне средине.

Правна и физичка лица дужна су да у обављању својих делатности обезбеде: рационално коришћење природних богатстава; урачунавање трошкова заштите животне средине у оквиру инвестиционих и производних трошкова, примену прописа, односно предузимање мера заштите животне средине, у складу са законом.

Обезбеђење мониторинга

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (у даљем тексту: мониторинг), у складу са овим и посебним законима.

Мониторинг је саставни део јединственог информационог система животне средине. Влада доноси програме мониторинга на основу посебних закона.

Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији, који мора бити у складу са програмима вишег реда.

Садржина и начин вршења мониторинга

Мониторинг се врши систематским праћењем вредности индикатора, односно праћењем негативних утицаја на животну средину, стања животне средине, мера и активности које се предузимају у циљу смањења негативних утицаја и подизања нивоа квалитета животне средине.

Влада утврђује критеријуме за одређивање броја и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података, на основу посебних закона.

Овлашћена организација

Мониторинг може да обавља и овлашћена организација, ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом.

Обавезе загађивача

У контексту мониторинга загађивача, законом су прописане обавезе оператера постројења, односно комплекса који представља извор емисија и загађивања животне средине да преко надлежног органа, овлашћене организације или самостално, уколико испуњава услове прописане законом, обавља мониторинг, односно да:

- 1) прати индикаторе емисија, односно индикаторе утицаја својих активности на животну средину, индикаторе ефикасности примењених мера превенције настанка или смањења нивоа загађења,
- 2) обезбеђује метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.

Влада утврђује врсте активности и друге појаве које су предмет мониторинга, методологију рада, индикаторе, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података, на основу посебних закона.

Власник или корисник земљишта или постројења, чија делатност, односно активност може да буде или јесте узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да у складу са Законом о заштити земљишта врши мониторинг земљишта, на начин да:

- 1) прикаже податке о квалитету земљишта пре почетка и по завршетку обављања активности,
- 2) прати промене на земљишту и у земљишту на прописан начин у зони утицаја својих активности,
- 3) податке о промени на земљишту и у земљишту достави Министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за заштиту животне средине.

Достављање података

Државни органи, односно организације, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке добијене мониторингом достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин.

Према Закону о заштити земљишта, овлашћено правно лице које врши мониторинг доставља Министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за заштиту животне средине извештај о мониторингу државне мреже.

Надлежни орган аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, такође, достављају извештај мониторинга локалне мреже.

Загађивач земљишта извештај о мониторингу доставља надлежном Министарству, на територији аутономне покрајине надлежном покрајинском органу, јединици локалне самоуправе и Агенцији.

Санација и ремедијација

Правно и физичко лице које деградира животну средину дужно је да изврши ремедијацију или на други начин санира деградирану животну средину, у складу са пројектима санације и ремедијације, на које сагласност даје надлежно министарство.

Законски оквир

Мониторинг квалитета параметара животне средине дефинисан је следећим правним актима:

- Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, и 36/09-др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18, 95/18-др. закон и 95/18-др. закон);
- Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13);
- Законом о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15);
- Законом о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10);
- Законом о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
- Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 11/10, 75/10 и 63/13);
- Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС“, број 6/16);
- Уредбом о класификацији вода („Службени гласник РС“, број 5/68);
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14);
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12);
- Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 75/10);
- Уредбом о систематском праћењу стања и квалитета земљишта („Службени гласник РС“, број 88/20);
- Правилником о хигијенској исправности воде за пиће („Службени лист СРЈ“, бр. 42/98 и 44/99, „Службени гласник РС“, број 28/19);
- Правилником о опасним материјама у водама („Службени гласник РС“, број 31/82);
- Правилником о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Службени гласник РС“, број 72/10);

- Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС“, број 96/10);
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС“, број 74/11);
- Правилником о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и о начину размене података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама („Службени гласник РС“, број 84/10) и др.

4. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

У случају неочекиваних негативних утицаја у поступку имплементације Плана и у фази реализације планираних намена, потребно је, у складу са важећом законском регулативом, спровести надзор и контролу и применити мере отклањања и минимизирања потенцијално настале штете, извршити санацију простора и применити мере ревитализације (ремедијације) и заштите животне средине.

Неочекивани негативни утицаји реализованих намена и објеката (у редовном раду реализованих пројеката – објеката, постројења, радова) се морају спречити доследним спровођењем урбанистичких и техничких мера заштите, мера за спречавање и отклањање насталих узрока, мера санације последица и успостављање мониторинга животне средине.

За предметни План, од фазе припреме до коначног усвајања, укључен је процес процене утицаја стратешког карактера, у коначном циљу реализације планираних намена простора у оквирима прихватљивим са аспекта заштите животне средине. Обзиром на то да није могуће у потпуности искључити вероватноћу појаве неочекиваних негативних утицаја са негативним ефектима и последицама по животну средину, прописан је начин поступања у случају таквих појава.

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинисани су основни методолошки приступ и садржај Стратешке процене.

Стратешка процена је процес који се врши над планским документом, анализирајући додатно и остале расположиве податке, као што су статистички подаци и други подаци, добијени за потребе израде Плана и Стратешке процене, као и валоризацијом стања на терену.

У предметној стратешкој процени су анализирана сва планска решења и мере заштите. Извршена је синтезна процена њихових утицаја и интеракција са утицајима из окружења на природне ресурсе и живи свет, као и на животну средину и дат је предлог адекватних превентивних и санационих мера заштите животне средине, у контексту реализације концепта одрживог развоја овог подручја.

Примењени метод рада заснива се на континуираном поступку усаглашавања процеса планирања са процесом идентификације проблема, предлога решења за спречавање и ублажавање, односно предлога мера заштите животне средине у свим фазама израде и спровођења планског документа.

Методологија се базира на поштовању Закона о заштити животне средине, а пре свега Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, који утврђује услове, начин и поступак процењивања утицаја појединих садржаја Плана на животну средину.

Примењени метод поштује наведене опште методолошке принципе и спроводи се у неколико фаза:

1. Утврђују се полазне основе стратешке процене, које обухватају: дефинисање предмета као и просторног обухвата Стратешке процене, циљеве и метод рада, правног, планског и документационог основа;
2. Анализа постојећег стања и стања квалитета чиниоца животне средине, анализираних кроз природне услове (вредновање квалитета ваздуха, земљишта, вода, угроженост буком, итд);
3. Врши процена могућег утицаја на животну средину на основу квантификације појединих елемената животне средине, научних сазнања, података објављених у литератури, другим студијама, искустава других земаља и сл;
4. Предлажу се мере за спречавање и ограничавање штетних утицаја у току спровођења и реализације Плана, мере за унапређење стања животне средине, мере за праћење стања животне средине, које обухватају предлог индикатора за праћење стања животне средине и по потреби успостављање нових мерних тачака.

Не улазећи у детаљније елаборирање појединих фаза, потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности и никако се не сме запоставити у поступку интегралног планирања заштите и очувања квалитетне животне средине.

Ограничење у спровођењу предложеног метода, посебно у фази приказа постојећег стања, представља недостатак квантификованих података за поједине параметре животне средине у обухвату Плана.

2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Основну тешкоћу у спровођењу стратешке процене и изради Извештаја о стратешкој процени представљао је недостатак званичне, детаљно прописане јединствене методологије, на нивоу прописа.

Поред недостатака одговарајућих смерница и упутстава, уочен је проблем недовољно развијеног информационог система о животној средини, као и повремених спровођења мониторинга животне средине, на основу система показатеља-индикатора за оцену и праћење стања животне средине на подручју у обухвату Плана.

При оцени планских решења уочен је проблем у практичној примени индикатора дефинисаних Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине, имајући у виду да за планско подручје нису доступни систематизовани подаци, те да није утврђено нулто стање животне средине простора који је у обухвату овог Плана.

Тешкоћа при изради стратешке процене утицаја на животну средину огледа се и у раздвајању питања која су у домену (детаљне) процене утицаја на животну средину у односу на стратешке процене утицаја планских докумената на животну средину. Европске препоруке су да стратешка процена не треба да улази у претерану квантификацију, да је њена суштина у вредновању и поређењу алтернатива/опција са аспекта могућих значајних утицаја на животну средину, да је нагласак, када се ради о карактеру утицаја, на кумулативним и синергијским ефектима, да се спроводи једино за програме и планове јавног карактера итд.

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Начини одлучивања по питањима заштите животне средине зависе од низа фактора, а првенствено од значаја позитивних и негативних утицаја планских решења на здравље људи, социјални и економски развој и животну средину.

Предметним Планом нису разрађивана и предложена варијантна решења, те нису вршене стратешке одлуке у смислу избора најпогодније варијанте. Планом је дато решење адекватно планираној намени простора, у обиму који је дозвољен прописаним мерама заштите, те су дата решења усклађена са заштитом животне средине. Утврђени су основни критеријуми просторног уређења, коришћења природних ресурса и мере заштите животне средине.

Процес процене утицаја планских решења на животну средину вршен је паралелно са поступком израде планског документа.

Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему Плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени. Орган надлежан за припрему Плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину Извештаја и достављање мишљења, као и о времену и месту одржавања јавне расправе, у складу са Законом којим се уређује поступак доношења Плана. Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење током 30 дана јавног увида.

Орган надлежан за припрему Плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности, који садржи сва мишљења о Извештају о стратешкој процени, као и мишљења датих у току јавног увида и јавне расправе о Плану. Извештај о стратешкој процени доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи општинском органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. На основу ове оцене, орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на Извештај о стратешкој процени, у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање. После прикупљања и обраде свих мишљења, на основу којих се формира финална верзија Плана, орган надлежан за припрему планског документа доставља Извештај о стратешкој процени заједно са Планом надлежном органу на одлучивање.

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Проблематика заштите животне средине разматрана је у оквиру планског документа, али и Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја предметног Плана на животну средину је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире (границе) дефинисане законском регулативом. Стратешка процена интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава План ка решењима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине.

На подручју у обухвату Плана егзистирају привредни субјекти који својим радом утичу на квалитет природних ресурса. Такође, главна насељска саобраћајница – траса државног пута пролази кроз Бачки Јарак (државни пут IIа реда бр.102), што представља угрожавајући фактор за квалитет ваздуха. Управљање комуналним отпадом врши се на локалном нивоу, јер још увек не функционише регионални принцип.

Услед наведених проблема намеће се стриктна примена обавеза и смерница за комунално опремање и уређење планског подручја дефинисаних кроз планска решења, успостављања и ажурирања локалног регистра извора загађивања, савременог система управљања свим врстама отпадних материја које се генеришу на целој територији општине Темерин, као и увођење савремених технологија за спречавање даље деградације животне средине и минимизације постојећих антропогених утицаја.

Имплементација планских решења утиче на углавном трајне промене, са дугорочно позитивним развојним ефектима у погледу стандарда и опремљености простора, како би се задовољиле исказане потребе. Обезбеђењем услова за одрживи развој насеља Бачки Јарак (задовољењем економских и друштвених параметара) омогућава се подизање стандарда живота и рада локалног становништва, као и осталих корисника простора и услуга. Планиране промене статуса земљишта као тешко обновљивог природног ресурса, које узрокује имплементација Плана, представља трајно негативне последице и ефекте у смислу пренамене продуктивног земљишта и губитка његове примарне функције.

Вредновање односа позитивних и негативних утицаја и ефеката Плана у погледу нарушавања или подизања квалитета животне средине, указује да имплементација планских решења и мера заштите прописаних планским документом обезбеђује контролисано управљање простором и животном средином. Процењује се да планиране намене и имплементација Плана неће импликовати битне неповољне, еколошки неприхватљиве ефекте по природне вредности и животну средину, а који се не могу контролисати, него ће, шта више, планска решења довести до решавања већег броја конфликтних активности у простору.

Како би се сви потенцијални утицаји у оквиру идентификованих сектора и планираних намена, свели на минимум, односно потпуно неутралисали, стратешком проценом су прописане мере заштите животне средине које треба предвидети у планској и техничкој документацији. Како су дефинисани посебни односи развојних циљева према секторским решењима, дефинисане су и посебне мере заштите животне средине према појединачним секторима, мере заштите природних добара и биодиверзитета, мере заштите здравља становништва и друге релевантне мере за подручје обухвата Плана.

Одређена планска решења морају се разрађивати и детаљно оцењивати приликом израде пројектне документације и студија оправданости. Већи ниво детаљности, којим ће се анализирати појединачни објекти и њихови утицаји на животну средину, разматраће процене утицаја појединачних објеката на животну средину.

Мере заштите дате овим Извештајем обавезан су елемент квалитетног управљања животном средином и представљају минимум обавеза за све субјекте чије ће активности имати утицаја на локалном али и ширем нивоу у односу на подручје насеље Бачки Јарак, усмеравајући на савремене начине планирања и уређења простора, коришћења и заштите природних ресурса и вредности, као и обезбеђења оптималних услова за живот и рад људи заснованих на начелу одрживог развоја.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Оцена Извештаја о стратешкој процени врши се на основу критеријума садржаних у Прилогу II Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10).

На основу оцене Извештаја, орган надлежан за послове заштите животне средине даје сагласност на Извештај о стратешкој процени, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Извештај о стратешкој процени саставни је део документационе основе Плана, сходно члану 24. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

